

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA
HOTĂRÂRE nr. ____ din _____ 2018
mun. Chișinău

**cu privire la aprobarea Programului național pentru supravegherea și
combaterea rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2028**

În temeiul art.3 din Legea ocrotirii sănătății nr.411/1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.34, art.373) și art.51 din Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice nr. 10/2009 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.67, art.183) Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

1) Programul național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2028, conform anexei nr.1;

2) Planul de acțiuni privind implementarea Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2023, conform anexei nr.2.

2. Ministerele, autoritățile administrative centrale și Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia vor prezenta Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale anual, până la data de 1 februarie, informația despre executarea Planului de acțiuni privind implementarea Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2028, în anul precedent anului de gestiune, conform competențelor stabilite.

3. Fiecare instituție responsabilă va identifica și planifica, în funcție de necesitate, fonduri necesare realizării Planului de acțiuni privind implementarea Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2028, atât din surse bugetare proprii, cât și din accesarea asistenței externe.

4. Se recomandă autorităților administrației publice locale să întreprindă măsuri de rigoare pentru implementarea Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2028.

5. Monitorizarea și coordonarea procesului de realizare a Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2028 și Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei se pune în sarcina Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

ministrul sănătății, muncii

și protecției sociale

ministrul agriculturii, dezvoltării

regionale și mediului

Maia SANDU

Ala Nemerenco

Georgeta Mincu

PROGRAMUL NAȚIONAL PENTRU SUPRAVEGHEREA ȘI COMBATEREA REZISTENȚEI ANTIMICROBIENE PENTRU ANII 2019-2028

I. PREAMBUL

Programul național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2028 (în continuare –Programul) este documentul fundamental de politici cu privire la intervențiile naționale în domeniul managementului eficient al rezistenței antimicrobiene direcționat spre asigurarea sănătății și bunăstării durabile a populației umane și animale.

Prezentul Program a fost elaborat pentru crearea cadrului de politici necesar la implementarea prevederilor Legii ocrotirii sănătății nr.411/1995, Legii privind supravegherea de stat a sănătății publice nr. 10/2009.

Programul stabilește intervențiile în conformitate cu prioritățile expuse în Politica națională de sănătate pentru anii 2007-2021, Programul național de sănătate publică pentru anii 2014-2020, cadrul european de politici în domeniul rezistenței antimicrobiene, inclusiv Planul global de acțiuni al Organizației Mondiale a Sănătății (în continuare - OMS) din 2015 privind rezistența antimicrobiană.

Programul este însoțit de un Plan de acțiuni (anexa nr.2 la hotărâre), în care sunt specificate obiectivele generale și specifice, sarcinile, acțiunile specifice, termenii de implementare și responsabilitățile clare pentru toți partenerii implicați în activitățile ce țin de rezistența antimicrobiană, costurile necesare și indicatorii de progres.

II. DESCRIEREA SITUAȚIEI

Rezistența antimicrobiană reprezintă o problemă prioritară la nivel global¹. Potrivit OMS rezistența antimicrobiană a atins cote alarmante în multe regiuni ale lumii. Au fost observate niveluri crescute ale rezistenței antimicrobiene la bacteriile asociate cu numeroase infecții comune (de exemplu, infecții ale tractului urinar, pneumonie, tuberculoză și gonoree) în toate regiunile OMS. De asemenea, crește și rezistența la medicamentele antivirale, precum cele utilizate pentru tratarea infecției cu HIV²³, antimalarice, antifungice și altele.

Rezistența antimicrobiană este definită ca rezistența unui agent microbian la un preparat antimicrobian la care era obișnuit să fie sensibil. Evoluția tulpinilor rezistente este un fenomen natural care se întâmplă atunci când microorganismele sunt expuse la antimicrobiene, iar trăsăturile de rezistență pot fi transmise anumitor tipuri de bacterii. Utilizarea nerațională a preparatelor antimicrobiene accelerează

¹ Antimicrobial resistance, Global Report on Surveillance, World Health Organization, 2014

² HIV drug resistance report 2017. Geneva: World Health Organization; 2017

³ Global Action Plan for HIV Drug Resistance (2017-2021, World Health Organization

acest fenomen natural, iar practicile slabe de control al infecțiilor determină răspândirea rezistenței antimicrobiene.

Măsurile adoptate la nivel global includ Declarația Politică a Organizației Națiunilor Unite din 2016 privind rezistența antimicrobiană⁴ și Planul de acțiune globală al OMS din 2015 privind rezistența antimicrobiană⁵ care a fost adoptat ulterior de Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor (în continuare - OIE) și de Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (în continuare - FAO). Problema rezistenței antimicrobiene a fost, de asemenea, abordată în cadrul forumurilor G7 și G20⁶, iar combaterea rezistenței antimicrobiene necesită o abordare unică consolidată în baza principiului acceptat la nivel global „O singură sănătate” (One Health)⁷. Rezistența antimicrobiană este o povară socială și economică gravă, cauzând anual 25 mii de decese în Uniunea Europeană (în continuare - UE)⁸ și 700 mii de decese la nivel mondial, iar în lipsa acțiunilor, potrivit estimărilor, până în 2050, rezistența antimicrobiană ar putea cauza mai multe decese decât cancerul⁹.

Creșterea perioadei și complexității tratamentului asociate rezistenței antimicrobiene, determină sporirea costurilor în sistemul de sănătate, iar în aspect economic determină reducerea productivității muncii. Numai la nivelul UE se estimează că rezistența antimicrobiană implică 1,5 miliarde EURO anual sub formă de costuri medicale și pierderi de productivitate. Rezistența antimicrobiană amenință, de asemenea, realizarea unor obiective de dezvoltare durabilă ale Națiunilor Unite, în special țintele privind o stare bună de sănătate și bunăstare (obiectivul 3)¹⁰.

În pofida măsurilor întreprinse la nivel global, ponderea bolilor transmisibile cauzate de microorganisme multirezistente la antimicrobienele de ultimă generație este în creștere. În același timp, ritmul de descoperire (numai 1 din 16 antibiotice în cercetare ajung la aplicare clinică) și producere a unor noi antimicrobiene a încetinit semnificativ în ultimele decenii.

Amenințarea pentru sănătatea populației în ceea ce privește rezistența antimicrobiană este determinată de prescrierea irațională a antimicrobienelelor de către furnizorii de asistență medicală, precum și consumul, administrarea și disponibilitatea antimicrobienelelor fără prescripție medicală.

Secțiunea 1-a. Descrierea situației actuale în Republica Moldova. Analiza succintă a problemelor identificate.

În contextul reținerii fenomenului de rezistența antimicrobiană în Republica Moldova există un angajament politic și inițiative fundamentate în Legea privind

⁴ Political Declaration of the high-level meeting of the General Assembly on antimicrobial resistance, United Nations, 2016

⁵ Global action plan on antimicrobial resistance, 2015, World Health Organization.

⁶ Berlin Declaration of the G20 Health Ministers Together Today for a Healthy Tomorrow, in Berlin, Germany on 19-20 May 2017

⁷ 68th World Health Assembly: WHA resolution 68.7, 2015, Geneva

⁸ Technical report "The bacterial challenge: time to react", 2009, ECDC

⁹ Tackling drug-resistant infections globally, Final report and recommendations, 2016, the review on antimicrobial resistance chaired by JIM O'NEILL

¹⁰ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

supravegherea de stat a sănătății publice nr.10/2009, Programul național de sănătate publică pentru anii 2014-2020¹¹, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1032/2013.

Rezistența antimicrobiană este definită ca problemă de sănătate publică, determinată de creșterea continuă a rezistenței agenților cauzali la antimicrobiene, fiind parte componentă a sistemului național de supraveghere epidemiologică a bolilor transmisibile și evenimentelor de sănătate publică și necesită abordare comprehensivă și intersectorială.

Republica Moldova este parte a rețelelor globale în domeniul rezistenței antimicrobiene și, începând cu anul 2011, participă la supravegherea consumului de antibiotice în medicina umană în țările sud-est europene și, din 2015, la supravegherea rezistenței antimicrobiene în regiunea Europei de Est și Asiei Centrale (engl. CAESAR)¹². Fortificarea rețelelor naționale în domeniul rezistenței antimicrobiene și extinderea participării ulterioare în rețele globale și regionale va permite Republicii Moldova ajustarea standardelor de calitate și procedurilor operaționale la rigorile internaționale și obținerea datelor comparabile, standardizate și veridice pentru luarea deciziilor bazate pe dovezi.

Secțiunea a 2-a. *Consolidarea coordonării la nivel național prin îmbunătățirea comunicării și conlucrării inter- și intrasectoriale, conjugării eforturilor în controlul rezistenței antimicrobiene.*

Republica Moldova actualmente se găsește într-o situație alarmantă la compartimentul reținerii rezistenței antimicrobiene, fapt ce impune necesitatea unor măsuri de intervenție de maximă urgență la toate nivelurile. Combaterea eficientă a rezistenței antimicrobiene este o problemă complexă și necesită implicarea diferitor factori de decizie responsabili cum ar fi: autorități din sectorul sănătății umane și animale, siguranței alimentelor și furajelor, protecției apei și mediului, industriei de producere și cercetare a medicamentelor, înregistrării produselor biologice active, prelucrării și inactivării deșeurilor, administrațiilor publice centrale și locale, instituțiilor și departamentelor, organizațiilor necomerciale și societății civile per ansamblu. Comisia Extraordinară de Sănătate Publică este responsabilă de coordonare și colaborare intersectorială, precum și de abordarea integrată a pericolelor de sănătate publică, inclusiv amenințărilor cauzate de microorganisme cu rezistență exprimată la un șir extins de antimicrobiene. Totodată, este necesară crearea și operaționalizarea mecanismelor eficiente destinate soluționării problemelor rezistenței antimicrobiene.

Îmbunătățirea și fortificarea mecanismelor de colaborare și coordonare între factorii decizionali, precum Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (în continuare - MSMPS); Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (în continuare - MADRM); Ministerul Economiei și Infrastructurii (în continuare - MEI); Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (în continuare - MECC); Autoritățile Publice Locale (în continuare - APL), agenții și instituții, specialiștii

¹¹ Strategia națională de sănătate publică pentru anii 2014-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1032 din 20 decembrie 2013

¹² Central Asian and Eastern Europe Surveillance of Antimicrobial resistance, Annual report, 2017, World Health Organization

care prescriu antimicrobiene, producătorii și distribuitorii de antimicrobiene, vor permite combaterea rezistenței antimicrobiene, inclusiv asociate cu principiile de prescriere, circulație a antimicrobienelelor, eliminare/inactivare a deșeurilor biologice, control al infecțiilor, supraveghere epidemiologică și microbiologică.

Colaborarea productivă dintre părțile cheie interesate din sectoarele sănătății umane, sănătății și bunăstării animalelor, alimentar, al apei și al mediului va contribui la utilizarea responsabilă și rațională a antimicrobienelelor.

Secțiunea a 3-a. Consolidarea sistemului național de supraveghere a rezistenței la antimicrobiene pentru fortificarea sistemelor de supraveghere epidemiologică/ epizootologică.

Microorganismele rezistente prezente la om, animale, în alimente și mediu reprezintă o problemă epidemiologică complexă. Sistemul de supraveghere epidemiologică a rezistenței antimicrobiene, existent în Republica Moldova este bazat pe monitorizarea circulației agenților microbieni identificați de la bolnavi și generează date parțiale și inconsistente. Rezultatele naționale privind sensibilitatea la antimicrobiene a microorganismelor patogene izolate de la persoane atestă o rezistență îngrijorătoare față de preparatele incluse în protocoalele naționale pentru terapia de primă intenție. Tuberculoza multidrog-rezistență (în continuare - MDR-TB) primară și secundară înregistrează rate înalte, respectiv 26% și 64%¹³ comparativ cu media 12% și 50% în regiunea europeană a OMS¹⁴. Circa 60% din tulpinile de microorganisme izolate de la pacienți cu infecții de plagă chirurgicală sunt rezistente la antimicrobiene. Tratatamentul medicamentos în boli obișnuite de genul faringite, bronșite sau toxiinfecții alimentare cauzate de bacterii suferă eșec datorită administrării iraționale și, deseori, în exces a antimicrobienelelor.

Datele privind sensibilitatea la antimicrobiene a microorganismelor denotă o rezistență semnificativă a acestora: fiecare a treia tulpină de *Staphylococcus aureus* este rezistentă la tetraciclină (30,4%), clindamicină (35,2%) și eritromicină (38,4%), iar aproximativ două din trei tulpini de *Streptococcus pneumonia* sunt rezistente la co-trimoxazol (59,6%), cefaclor (61,3%), oxacilină (64,9%)¹⁵ (tabel 1).

Tabelul 1. Ponderea sensibilității microorganismelor la antibiotice, republica Moldova, a. 2017

	Microorganizme						
Antimicrobiene	<i>Staphylococcus aureus</i>	<i>Streptococcus pneumonia</i>	<i>E.coli</i>	<i>Shigella sonnei</i>	<i>Salmonella typhimurium</i>	<i>Klebsiella pneumoniae</i>	<i>Enterococcus faecalis</i>
Tetraciclină	30,4 %	-	-	-	-	-	-
Clindamicină	35,2 %	-	-	-	-	-	-
Eritromicină	38,4 %	-	-	-	-	-	-
Co-trimoxazol	-	59,6 %	-	71,5 %	-	-	-

¹³ Programul național de control al tuberculozei pentru anii 2016-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1160 din 20.10.2016

¹⁴ Global tuberculosis report WHO, 2017

¹⁵

Cefaclor	-	61,3 %	-	-	-	-	-
Oxacilină	-	64,9 %	-	-	-	-	-
Amoxicilin-clavulanic	-	-	56,5 %	68,7 %	64,2 %	73,9 %	-
Ampicilină	-	-	58,2 %	-	66,8 %	87,7 %	-
Aztreonam	-	-	62,0 %	-	-	-	-
Ticarcilin	-	-	72,6 %	-	-	-	-
Amikacină	-	-	-	51,7 %	-	-	-
Ceftazidim	-	-	-	-	60,6 %	-	-
Norfloxacină	-	-	-	-	-	69,6 %	-
Piperacilină	-	-	-	-	-	75,8 %	-
Vancomicină	-	-	-	-	-	-	48 %

Datele prezentate denotă necesitatea perfecționării sistemului național de supraveghere a rezistenței antimicrobiene și a consumului de antimicrobiene în baza abordărilor contemporane. Un sistem de supraveghere integrat va oferi o imagine completă a situației rezistenței antimicrobiene la nivel național și va permite deținerea unei baze de date standardizate pentru elaborarea unor norme în combaterea rezistenței antimicrobiene.

Rețeaua de laboratoare microbiologice este implicată în diagnostic, iar în contextul rezistenței antimicrobiene laboratorul participă în procesul de supraveghere a fenomenului. O prioritate fundamentală pentru funcționarea și coordonarea rețelei de laborator, ca parte a supravegherii rezistenței antimicrobiene, este desemnarea laboratoarelor de referință. Laboratorul de referință este responsabil de coordonarea rețelei de laboratoare de performanță în cadrul a 10 Centre de Sănătate Publică teritoriale ale Agenției Naționale pentru Sănătate Publică (în continuare - ANSP) și înrolarea ulterioară a altor laboratoare interesate, de asemenea, confirmarea tulpinilor rezistente la antimicrobiene, organizarea și asigurarea controlul calității, implementarea metodelor noi.

Concomitent, în țară există o rețea de laboratoare pentru diagnosticul tuberculozei, coordonată de Laboratorul de referință pe domeniul dat, care include și diagnosticul tuberculozei rezistente și multirezistente la antimicrobiene.

Actualmente, la nivel național există deficiențe privind schimbul de date privind rezistența antimicrobiană în domeniul sănătății umane și animale, fiind necesar stabilirea unui mecanism de colaborare, coordonare și armonizare a activităților de laborator în domeniul rezistenței antimicrobiene.

În majoritatea laboratoarelor microbiologice clinice din domeniul uman și cel veterinar lipsește o metodologie standardizată de testare a sensibilității la antimicrobiene. Standardizarea și armonizarea metodologiei de supraveghere a rezistenței antimicrobiene prin determinarea sensibilității microorganismelor la antimicrobiene cu monitorizarea mecanismelor de rezistență în conformitate cu standardele internaționale în contextul abordării „O singură sănătate”, va permite obținerea datelor calitative, complexe și comparabile care ulterior, vor servi ca dovezi pentru luarea deciziilor argumentate.

Sistemul național de supraveghere a rezistenței antimicrobiene necesită o integrare mai bună și/sau afilierea la rețelele internaționale: Rețeaua globală de

supravegherea rezistenței antimicrobiene (GLASS), Rețeaua Europeană pentru Supraveghere a rezistenței antimicrobiene (EARS-Net), Rețeaua de Supraveghere a rezistenței la antimicrobiene din Asia Centrală și Europa de Est (CAESAR), care oferă date exacte de incidență și prevalență în timp util și tendințe de dezvoltare a rezistenței antimicrobiene la agenții patogeni.

Secțiunea a 4-a. Elaborarea și punerea în aplicare a mecanismului privind utilizarea rațională a antimicrobienelor în domeniul uman și veterinar.

Actualmente la nivel național există cadrul legal privind modul de prescriere și eliberare a antimicrobienelor. MSMPS întreprinde acțiuni pentru implementarea prevederilor privind eliberarea antimicrobienelor doar în baza prescrierii, ceea ce permite monitorizarea eliberării preparatelor și sancționarea abaterilor.

În Republica Moldova, antimicrobienele pentru uz uman constituie circa 10%¹⁶ din volumul total al pieței de medicamente. Consumul anual al antimicrobienelor de uz uman, în perioada 2011-2014, fluctuează de la 21,3 doze zilnice definite (în continuare - DDD) la 1000 locuitori/zi în 2011 până la 17,7 DDD în 2014. Datele comparative din 2011 pentru 29 țări din regiunea europeană denotă că consumul variază de la 15 DDD (Olanda, Norvegia) până la 43 DDD (Turcia), nivelul în Republica Moldova este mediu. Ratele de consum în creștere se atestă la antibiotice de generația a treia: Cefalosporine (de la 14,8% în 2011 la 20,7% în 2014) și Quinolone (de la 12,7% în 2011 la 17,1% în 2014), în anul 2014 în țară ponderea acestora constituind 37,8% din consumul total.

Actualmente monitorizarea consumului de antimicrobiene se efectuează în baza datelor de import și este evidentă necesitatea utilizării unor surse de date, cum ar fi comerțul cu amănuntul, inclusiv cu dezagregarea pe sectoarele comunitar și spitalicesc.

În domeniul medicinei veterinare, antibioticele sunt utilizate pentru tratament, combaterea bolilor și, în unele cazuri, ca promotori de creștere. Microorganismele, inclusiv cele rezistente la antimicrobiene, pot fi transmise de la animale la om, care ulterior, se pot răspândi în populația umană. Medicii veterinari și autoritățile naționale responsabile de siguranța alimentelor joacă un rol esențial în asigurarea unei utilizări raționale a antimicrobienelor în creșterea și menținerea sănătății animalelor, precum și în promovarea aderării la proceduri eficiente de igienă și de control al infecțiilor, menite să reducă necesitatea utilizării de antimicrobiene. Este esențial ca practica utilizării antimicrobienelor pentru promovarea creșterii în zootehnie să fie întreruptă și ca antimicrobienele pentru animale să fie achiziționate numai prin prescriere de către medicii veterinari¹⁷.

Secțiunea a 5-a. Reducerea incidenței bolilor transmisibile prin asigurarea măsurilor de igienă, sanitație și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale.

¹⁶ Antimicrobial Medicines Consumption (AMC) Network, 2011-2014, WHO Regional Office for Europe.

¹⁷ WHO guidelines on use of medically important antimicrobials in food-producing animals

Accesul la surse îmbunătățite de alimentare cu apă și canalizare are un rol important în asigurarea bunăstării populației, prevenirii bolilor transmisibile, inclusiv celor inclusiv extrem de periculoase cauzate de apă, cum ar fi holera și febra tifoidă. Datele Biroului Național de Statistică (2013) denotă că rata de conectare a populației la sistemele centralizate de canalizare, este estimată la 22,2% la nivel de țară și diferă semnificativ în dependență de regiuni și mediul de reședință. În ultima perioadă, se atestă înrăutățirea relativă a parametrilor microbiologici în toate sursele și sistemele de apă potabilă, constituind la *E.coli* – 14,5% în 2015 față de 12,6% în 2009, la enterococi – respectiv, 15,1% față de 9,6%¹⁸.

Indicatorii privind accesul la apa de calitate și facilități sanitare în instituțiile medico-sanitare sunt reflectați în cei generali, iar instituțiile menționate de rând cu alte instituții necesită să fie asigurate cu apă de calitate, în cantități necesare și conectate la rețele de canalizare pentru asigurarea condițiilor de siguranță a pacienților în cadrul acordării asistenței medicale și reținerii răspândirii rezistenței antimicrobiene.

Un șir de maladii transmisibile pot fi prevenite prin vaccinare, măsură de sănătate publică ce determină scăderea numărului de boli transmisibile și ulterior decade necesitatea prescrierii antimicrobiene. În Republica Moldova, procesul de imunizări este recunoscut ca o prioritate a sănătății publice și este realizat în cadrul Programului Național de Imunizări, care are drept scop eliminarea sau reducerea morbidității, invalidității și mortalității. Acoperirea vaccinală în conformitate cu țintele programului permite prevenirea bolilor precum hepatitele virale¹⁹, tuberculoza, rujeola, rubeola, oreionul, infecția rotavirală, altor boli imunodirijabile, atât în populația generală, cât și în cadrul instituțiilor medico-sanitare²⁰.

Detectarea, diagnosticarea și includerea în tratamentul antiretroviral a persoanelor cu infecția HIV de rând cu implementarea programelor de prevenire și control a infecției HIV/SIDA permit controlul situației epidemiologice, inclusiv prevenirea bolii în cadrul acordării asistenței medicale²¹.

Rolul prevenirii și controlul infecțiilor în scopul asigurării siguranței pacienților și al calității actului medical este semnificativ, atât pentru lucrătorii medicali, cât și pentru pacienți. Infecțiile asociate asistenței medicale fac parte din problemele prioritare de sănătate publică prin consecințele pe care le generează, ca urmare a morbidității, mortalității specifice, dar și prin crearea premiselor pentru manifestarea fenomenului de urgență a microorganismelor multi-rezistente la antimicrobiene.

În sistemul național de supraveghere epidemiologică al bolilor transmisibile infecțiile asociate asistenței medicale sunt listate ca problemă specială de sănătate

¹⁸ Protocolului privind Apa și Sănătatea.

¹⁹ . Programului național de combatere a hepatitelor virale B, C și D pentru anii 2017-2021, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.342 din 26 mai 2017

²⁰ Programul Național de Imunizări pentru anii 2016-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1113 din 6 octombrie 2016

²¹ Programului național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală pentru anii 2016-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1164 din 22.10.2016

publică²². Statistica oficială nu reflectă morbiditatea reală prin infecțiile asociate asistenței medicale, fiind caracterizată prin subraportarea acestor infecții și, în consecință, subevaluarea și subestimarea importanței lor. Astfel, în anul 2017 în țară au fost notificate 1156 cazuri de infecții asociate asistenței medicale (anul 2016 - 1114 cazuri), ce constituie circa 2,0 la 1000 spitalizați. Structura infecțiilor asociate asistenței medicale în ultimii ani nu a suferit schimbări esențiale privind clasamentul formelor nosologice, liderismul fiind păstrat de infecțiile la lăuze, infecțiile de plagă chirurgicală, urmate de infecțiile consecutive unei injecții terapeutice. Totodată, este necesar de menționat că, drept urmare a implementării Protocolului clinic standardizat „Prevenirea pneumoniei asociată cu ventilația pulmonară artificială”, pneumoniile asociate ventilației mecanice se afirmă în structura infecțiilor asociate asistenței medicale, constituind 16,8% din suma totală de infecții asociate asistenței medicale notificate în anul 2017, comparativ cu 11,2% în a.2016 și 7,4% în anul 2015. Subraportarea cazurilor de infecții asociate asistenței medicale din teritorii este condiționată atât de implementarea insuficientă a protocoalelor clinice naționale, lipsa sau activitatea formală a comitetelor de spital, cât și de lipsa medicului epidemiolog de spital²³.

Secțiunea a 6-a. Combaterea rezistenței antimicrobiene în domeniul veterinar și agricol.

Rezistența antimicrobiană nu este doar o problemă de sănătate publică, dar și o problemă de sănătate animală cu consecințe economice directe. Fenomenul de rezistență antimicrobiană determină scăderea eficienței tratamentului antimicrobian la animale, de asemenea, transmiterea de bacterii rezistente prin lanțul alimentar și de la animale la om.

Până în prezent, monitorizarea rezistenței antimicrobiene în domeniul veterinar nu se efectuează, deoarece fenomenul de rezistență antimicrobiană nu este considerat o problemă în procesul de tratare a bolilor și de creștere a animalelor. Desigur, au fost catalogate nenumărate cazuri de tratament inefficient a anumitor boli la animale, dar această situație era depășită prin alternarea diverselor grupuri de antimicrobiene, dacă între timp nu survenea decesul animalului.

La o analiză mai profundă a situației din domeniul veterinar s-a concluzionat, că ar trebui îmbunătățite capacitățile laboratoarelor central și regionale pentru a face posibilă testarea rezistenței antimicrobiene din animale vii și produse alimentare provenite de la acestea, precum și testarea sensibilității la antimicrobiene înainte de aplicarea tratamentelor la animale.

Conceptul de abordare unitară a rezistenței antimicrobiene în lume, precum și în Republica Moldova, este absolut necesar. Medicii veterinari trebuie să întreprindă măsuri concrete pentru a stimula utilizarea rațională a antimicrobienei și respectiv, a reduce utilizarea acestora în sectorul animalier. Programul eficient în prevenirea și controlul bolilor la animale pot determina reducerea numărului de infecții și tratamente necesare. Această abordare este un

²² Regulamentul privind sistemul național de supraveghere epidemiologică și control al bolilor transmisibile, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.951/2013.

²³ Supravegherea de Stat a Sănătății Publice în Republica Moldova, Raport Național, 2017

concept mai nou pe compartimentul de sănătate și bunăstare animală, conform căreia combaterea este mai eficientă decât vindecarea²⁴..

Obiectivul de reducere a consumului antimicrobiene este în concordanță cu principiul de asigurare a sănătății și bunăstării animalelor. Nerespectarea condițiilor de întreținere și densitatea mare a animalelor în ferme este un factor de risc major și duce la apariția și răspândirea infecțiilor care necesită utilizarea de antimicrobiene.

Vaccinarea efectivului de animale reprezintă o măsură eficientă de prevenire a bolilor și, în consecință, minimizează necesitatea administrării antimicrobiene.

Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor (în continuare - ANSA) trebuie să elaboreze metode și să identifice căi de punere în aplicare a procesului de monitorizare a rezistenței antimicrobiene, scăderea consumului de antimicrobiene în domeniul veterinar, sporire a nivelului de igienă și bunăstare în fermele de creștere a animalelor, precum și organizarea instruirilor pentru specialiștii vizați. Universitatea Agrară de Stat din Moldova (în continuare - UASM) are un rol important în pregătirea, formarea continuă în domeniul rezistenței antimicrobiene a medicilor veterinari.

Rezistența antimicrobiană vizează, de asemenea, siguranța alimentară, deoarece microorganismele și genele rezistente la antimicrobiene se răspândesc de la animale la om prin intermediul lanțului alimentar. De exemplu, apariția tulpinilor de *Salmonella* și *Campylobacter* rezistente este cauzată de utilizarea antimicrobiene în creșterea animalelor, ca rezultat se atestă cazuri de boli la om ca urmare a consumului alimentelor nesigure .

Sistemele integrate pentru monitorizarea consumului de antimicrobiene, precum și pentru supravegherea rezistenței antimicrobiene (în produse alimentare, populația de animale) trebuie implementate în domeniul sănătății animalelor.

Factorii de mediu contribuie la dezvoltarea și răspândirea rezistenței antimicrobiene la om și animale, în special în zonele cu risc sporit din cauza gestionării inadecvate a subproduselor de origine animală și produselor derivate care nu sunt destinate consumului uman.

Secțiunea a 7-a. Creșterea gradului de conștientizare privind rezistența antimicrobiană prin informare eficientă, educare și formare profesională.

Guvernul, organizațiile interguvernamentale, instituțiile, organizațiile profesionale, organizațiile necomerciale, industria și mediul academic au un rol important în acumularea cunoștințelor în domeniul rezistenței antimicrobiene și aplicarea acestora în practică.

Sondajele „Eurobarometru”²⁵ privind rezistența antimicrobiană efectuate începând cu 2010 și până în prezent, arată că nivelul de conștientizare, atât a specialiștilor din domeniu, cât a populației față de legătura dintre utilizarea antimicrobiene, dezvoltarea și răspândirea rezistenței antimicrobiene, continuă

²⁴ Programul acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, de prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om și de protecție a mediului, ANSA.

²⁵ Eurobarometru Special 338 (aprilie 2010), Eurobarometru Special 407 (noiembrie 2013) și Eurobarometru Special 445 (iunie 2016)

să fie scăzut. Aceasta duce la utilizarea irațională a antimicrobienelelor la om și animale. Este necesar de a crește nivelul de conștientizare și educație a specialiștilor și populației față de rezistența antimicrobiană, inclusiv prin accesul la informație despre incidența și prevalența bolilor, diversitatea agenților patogeni și particularitățile de distribuție geografică a rezistenței antimicrobiene, înțelegerea modului în care se dezvoltă și se răspândește rezistența, căile de transmitere de la om la om, de la animale la animale, între om și animale, factorii de transmitere (alimente, apă, mediu), capacitatea de recunoaștere a mecanismelor de rezistență. Comunicarea trebuie să ducă la creșterea gradului de conștientizare publică și profesională a rezistenței antimicrobiene, la prescrierea corectă și utilizarea rațională a antimicrobienelelor.

Secțiunea a 8-a. Consolidarea cercetărilor în scopul diminuării rezistenței antimicrobiene și implementarea tehnologiilor inovatoare.

Cercetarea, dezvoltarea și inovarea pot oferi soluții și instrumente noi în vederea prevenirii și tratării bolilor transmisibile, a îmbunătățirii metodelor de diagnostic și a controlului răspândirii rezistenței antimicrobiene. Programul național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene are rolul nu numai de a intensifica cercetarea, ci și de a stimula în continuare inovarea, de a oferi contribuții valoroase pentru politicile bazate pe știință, măsurile legale pentru combaterea rezistenței antimicrobiene și abordarea lacunelor de cunoștințe, cum ar fi cele referitoare la rezistența antimicrobiană în mediu.

Cercetările cu privire la rezistența antimicrobiană trebuie să cuprindă toate domeniile de specialitate, abordând sănătatea umană, animală, precum și a mediului. Ele sunt considerate prioritare și sunt incluse în Planul global de acțiune al OMS. Cercetările rezistenței antimicrobiene necesită abordarea asupra bacteriilor, virusurilor, fungilor și paraziților, folosind diferite instrumente de finanțare și parteneriate în programele cadru pentru cercetare și inovare actuale și viitoare.

Trebuie să existe un mecanism de colaborare la nivel interministerial, inter-ramural pentru realizarea în comun a proiectelor științifico-practice cu caracter aplicativ în scopul implementării rezultatelor de cercetare și inovare relevante în activitatea rețelelor de laborator. Este necesar de monitorizat și evaluat rezultatele implementării și cost-eficiența activităților.

III. DEFINIREA PROBLEMELOR CARE NECESITĂ IMPLICAREA GUVERNULUI PRIN APLICAREA POLITICII DE RIGOARE

Asigurarea bunăstării sociale și economice reprezintă una din problemele prioritare ale Guvernului, fiind influențată de scăderea productivității economice cauzată de creșterea incidenței bolilor, duratei de spitalizare, costurilor de diagnosticare și tratament. Consecințele rezistenței antimicrobiene asupra sănătății umane și animale sunt considerabile. Pierderile economice sunt dificil de cuantificat, deoarece datele disponibile sunt parțiale.

Ajustarea și implementarea cadrului legislativ va permite punerea în aplicare a celor mai bune practici referitoare la rezistența antimicrobiană, pentru fortificarea rețelelor naționale de supraveghere, monitorizarea tendințelor de dezvoltare a

rezistenței antimicrobiene, sporirea controlului infecțiilor și siguranței pacienților, consumului rațional al antimicrobienele în sănătatea umană și animală, sporirea siguranței alimentelor și protecției mediului.

Colaborarea și coordonarea multisectorială, inclusiv în cadrul rețelelor naționale de supraveghere cu implicarea întregii societăți, va permite trasarea și implementarea măsurilor complexe pentru promovarea consumului rațional al antimicrobienele la om și animale, combaterea fenomenului de rezistență antimicrobiană, precum și menținerea eficienței antimicrobienele.

În pofida prezenței programelor și planurilor naționale în cadrul diferitor sectoare există unele rezerve în supravegherea rezistenței antimicrobiene. Crearea, menținerea și integrarea rețelelor naționale de supraveghere a rezistenței antimicrobiene în domeniul sănătății umane și animale sunt esențiale pentru conștientizarea de către factorii de decizie a dimensiunii problemei, care va permite schimbul de date, obținerea dovezilor comprehensive și identificarea direcțiilor de evoluție, determinarea legăturii dintre antimicrobiene și fenomenul de rezistență antimicrobiană, evaluarea politicilor și stabilirea intervențiilor de sănătate publică prioritare promovate de Guvern.

Reglementarea și controlul consumului rațional al antimicrobienele este esențială pentru a limita apariția rezistenței antimicrobiene în sectorul de asistență medicală umană și în domeniul veterinar. Promovarea utilizării raționale a antimicrobienele, vizează reglementarea accesului la antimicrobiene, prescrierea și utilizarea adecvată a acestora.

Reglementarea și implementarea programelor de educare, instruire și formare profesională sunt necesare pentru asigurarea accesului la informații veridice, conștientizarea și cultivarea deprinderilor, atât a specialiștilor în domeniul sănătății umane și animale, cât și a populației în general.

Intensificarea cercetării, dezvoltării și inovării în domeniul rezistenței antimicrobiene va oferi soluții și instrumente în vederea prevenirii și tratării bolilor transmisibile, îmbunătățirii metodelor de diagnostic și controlului răspândirii rezistenței antimicrobiene. Pentru realizarea acțiunilor sunt necesare diferite instrumente de finanțare și parteneriate parte a programelor cadru pentru cercetare și inovare, inclusiv în contextul implementării acordului de asociere între Republica Moldova și UE.

Măsurile eficiente împotriva creșterii rezistenței antimicrobiene vor reduce impactul negativ al fenomenului asupra economiei și, prin urmare, pot fi considerate o contribuție la creșterea economică, la bugetele de asistență medicală durabilă, prin reducerea costurilor de asistență medicală și la o populație sănătoasă.

IV. VIZIUNE, OBIECTIVELE GENERALE ȘI SPECIFICE

Viziune: Sănătate și bunăstare durabilă a populației umane și animale prin managementul eficient al rezistenței antimicrobiene.

Scopul: Realizarea acțiunilor comprehensive de control și reținere a dezvoltării și răspândirii rezistenței antimicrobiene pentru asigurarea protecției sănătății și prevenirii bolilor la oameni și animale.

Obiectiv general: Reducerea numărului bolilor transmisibile, consumului irațional de antimicrobiene și menținerea eficacității tratamentului prin fortificarea capacităților și serviciilor în domeniile uman, veterinar și agricol.

Obiective specifice:

1) Consolidarea, până în anul 2020, a coordonării la nivel național prin instituirea și/sau operaționalizarea activității structurilor responsabile la toate nivelele.

2) Consolidarea sistemului național de supraveghere a rezistenței antimicrobiene prin integrarea în rețeaua internațională în domeniul sănătății umane CAESAR până în anul 2024, crearea și operaționalizarea sistemului în domeniul sănătății animale și siguranței alimentelor, până în 2025, monitorizarea tulpinelor rezistente în mediu și crearea unei platforme operaționale pentru colectarea standardizată și schimbul operativ de date între instituțiile din domeniul sănătății umane, animale, siguranței alimentelor și mediului până în anul 2028.

3) Alinierea, până în anul 2028, a legislației naționale în domeniul consumului antimicrobiene, în conformitate cu acquis-ul comunitar.

4) Reducerea incidenței bolilor transmisibile prin asigurarea măsurilor de igienă, sanitație și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale bazate pe dovezi colectate prin implementarea studiului de supraveghere de moment la nivel în 100% din spitale către anul 2022.

5) Combaterea rezistenței antimicrobiene în domeniul veterinar și agricol prin armonizarea cadrului normativ în domeniul circulației medicamentelor de uz veterinar la rigorile UE cu includerea obligatorie a precauțiilor și atenționărilor privind rezistența antimicrobiană către anul 2028.

6) Creșterea gradului de conștientizare privind rezistența antimicrobiană prin informare, educare și formare profesională cu sporirea ponderii populației generale informate, până la 30%, către anul 2023.

7) Consolidarea cercetărilor în scopul diminuării rezistenței antimicrobiene prin lansarea unei inițiative de programe comune în domeniul uman, veterinar și de mediu până în anul 2028.

V. MĂSURILE NECESARE PENTRU ATINGEREA OBIECTIVELOR ȘI REZULTATELOR SCONTATE

Secțiunea 1-a. Consolidarea, până în anul 2020, a coordonării la nivel național prin instituirea și/sau operaționalizarea activității structurilor responsabile la toate nivelele. Autoritățile publice centrale și locale poartă răspundere pentru elaborarea și punerea în aplicare a politicilor și planurilor naționale de acțiuni, legislației, reglementărilor, standardelor necesare pentru asigurarea utilizării raționale a antimicrobiene. Pentru elaborarea și punerea în aplicare a acestor politici este esențială colaborarea între autorități și alte organizații, inclusiv cele care furnizează servicii de asistență medicală, organismele de reglementare, instituțiile ce asigură finanțarea, precum și cele implicate în educația profesională. Elaborarea și implementarea Strategiei și Planului național de acțiuni pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene necesită o colaborare strânsă la nivel central și local între toate domeniile precum: epidemiologie, microbiologie, farmacologie, igienă, controlul infecțiilor, boli infecțioase,

medicina umană/clinică, medicina veterinară și toți ceilalți furnizori de servicii medicale.

Este important ca grupurile de coordonare intersectorială, departamentale, instituționale pentru combaterea rezistenței antimicrobiene să fie reprezentate de toate părțile interesate pentru colaborarea eficientă în implementarea Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei.

Pentru realizarea obiectivului specific sunt trasate următoarele sarcini:

1. Instituirea Consiliului național intersectorial de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene cu atribuirea MSMPS rolului de coordonator;
2. Eficientizarea mecanismelor de comunicare și colaborare intersectorială și pledoarie pentru sporirea vigilenței și implementarea măsurilor de redresare a situației privind rezistența antimicrobiană;
3. Instituirea comitetelor tehnice (grupuri de lucru) sectoriale (departamentale) de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene;
4. Sporirea gradului de conștientizare și asumare a responsabilităților de către autoritățile vizate;
5. Fortificarea capacităților de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene la nivel teritorial (APL);
6. Fortificarea capacităților de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene la nivel instituțional.

Secțiunea a 2-a. *Consolidarea sistemului național de supraveghere a rezistenței antimicrobiene prin integrarea în rețeaua internațională în domeniul sănătății umane CAESAR până în anul 2024, crearea și operaționalizarea sistemului în domeniul sănătății animale și siguranței alimentelor, până în 2025, monitorizarea tulpinelor rezistente în mediu și crearea unei platforme operaționale pentru colectarea standardizată și schimbul operativ de date între instituțiile din domeniul sănătății umane, animale, siguranței alimentelor și mediului până în anul 2028*

Sistemul de supraveghere a rezistenței antimicrobiene este esențial în aprecierea dimensiunii problemei, în identificarea direcțiilor de evoluție și în evaluarea politicilor cu implementarea intervențiilor prioritare. Microorganisme rezistente la antimicrobiene pot fi depistate la om, animale, în alimente și în mediu, ceea ce determină necesitatea abordării complexe a problemei, implicând sisteme epidemiologice de supraveghere, cu colectarea sistematică standardizată și analiza comprehensivă a datelor, inclusiv privind rezistența extinsă a microorganismelor la antimicrobiene și argumentarea intervențiilor.

Funcționarea eficientă a sistemului național de supraveghere a rezistenței antimicrobiene este determinată de prezența rețelei de laboratoare microbiologice în domeniul sănătății publice dotate cu tehnologii moderne, metodologii standardizate, consumabile de calitate garantată, precum și personal calificat.

Pe domeniul sănătății animalelor există laboratorul microbiologic central și 2 regionale care efectuează teste pentru identificarea sensibilității antimicrobiene a

microorganismelor și reziduurilor antimicrobiene în produsele de origine animalieră.

Pentru realizarea obiectivului specific sunt trasate următoarele sarcini:

1. Consolidarea sistemului național de supraveghere epidemiologică a rezistenței antimicrobiene în domeniul sănătății umane cu integrarea ulterioară în rețelele internaționale;

2. Crearea și asigurarea funcționalității sistemului de supraveghere a rezistenței antimicrobiene în domeniul sănătății animale și a siguranței alimentelor.

3. Monitorizarea supravegherii rezistenței antimicrobiene a componentelor de mediu;

4. Asigurarea creării unei platforme operaționale pentru colectarea standardizată și schimbul operativ de date între instituțiile din domeniul sănătății umane, animale, siguranței alimentelor și mediului pentru monitorizarea situației și propunerea măsurilor de sănătate publică, precum și detectarea precoce a situațiilor/pericolelor/urgențelor de sănătate publică în contextul implementării Regulamentului Sanitar Internațional;

5. Desemnarea și asigurarea funcționalității laboratoarelor de referință pe segmentul uman și veterinar, capabile să realizeze și să interpreteze testele de sensibilitate la antimicrobiene, detectarea mecanismelor de rezistență în baza standardelor acceptate și criteriilor de calitate;

6. Fortificarea rețelelor naționale de laborator pentru supravegherea rezistenței antimicrobiene și asigurarea accesului la servicii diagnostice adecvate în conformitate cu metodologia internațională standardizată.

Secțiunea a 3-a. Alinierea, până în anul 2028, a legislației naționale în domeniul consumului antimicrobienelor, în conformitate cu acquis-ul comunitar.

Utilizarea rațională a antimicrobienelor este esențială pentru a limita rezistența antimicrobiană în domeniul uman și veterinar. Sunt necesare măsuri intersectoriale coordonate în vederea promovării utilizării raționale a antimicrobienelor la om și animale pentru a reduce dezvoltarea rezistenței antimicrobiene și a menține eficiența antimicrobienelor. Aceste măsuri, denumite adesea „acțiuni de utilizare rațională a antimicrobienelor”, sunt în vigoare în anumite sectoare, însă nu sunt dezvoltate suficient pentru toate situațiile în care se utilizează antimicrobienele.

Pentru realizarea obiectivului specific sunt trasate următoarele sarcini:

1. Armonizarea legislației naționale la standardele UE și dezvoltarea mecanismelor de implementare a cadrului normativ de reglementare a utilizării antimicrobienelor de uz uman și veterinar;

2. Fortificarea procedurilor de autorizare privind plasarea pe piață și monitorizarea consumului de antimicrobiene de uz uman și veterinar;

3. Asigurarea accesului la antimicrobiene calitative, eficiente și inofensive;

4. Promovarea prescrierii raționale și monitorizarea procesului de utilizare a antimicrobienelor de uz uman și veterinar;

5. Încurajarea procesului de achiziționare centralizată a antimicrobienelor de uz uman și veterinar;

6. Elaborarea mecanismelor de prescriere și ajustarea listelor de antimicrobiene în baza rezultatelor investigațiilor microbiologice;

7. Perfecționarea mecanismelor de încurajare a potențialilor consumatori de antimicrobiene de a consulta medicul;

8. Reglementarea publicității și marketingului antimicrobienelor, cu demotivarea acordării stimulentele financiare specialiștilor care prescriu rețete.

Secțiunea a 4-a. Reducerea incidenței bolilor transmisibile prin asigurarea măsurilor de igienă, sanitație și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale bazate pe dovezi colectate prin implementarea studiului de supraveghere de moment la nivel în 100% din spitale către anul 2022.

Fortificarea programelor de control al infecțiilor v-a contribui la implementarea planurilor de acțiune global și național privind rezistența antimicrobiană, pregătirea și răspunsul la izbucniri, inclusiv provocate de agenți rezistenți la antimicrobiene, punerea în aplicare a Regulamentului Sanitar Internațional, asigurarea serviciilor de sănătate de calitate, îmbunătățirea siguranței pacientului, sprijinind bunele practici în prevenirea și controlul infecțiilor, a igienei, punerea în aplicare a obiectivului strategic 5 al Strategiei globale a OMS pentru servicii de sănătate centrate pe om.

Sporirea măsurilor de asigurare cu apă potabilă, canalizare, alimente sigure, igiena mâinilor prezintă elemente cheie în prevenirea bolilor transmisibile. Combaterea bolilor transmisibile prin imunizări facilitează micșorarea semnificativă a morbidității, mortalității și invalidității în urma acestor maladii, precum și determină micșorarea semnificativă a consumului de antimicrobiene.

Pentru realizarea obiectivului specific sunt trasate următoarele sarcini:

1. Fortificarea și implementarea cadrului normativ privind controlul bolilor transmisibile, inclusiv infecțiilor asociate asistenței medicale, cu ajustarea la recomandările organismelor internaționale și UE.

2. Fortificarea sistemului de supraveghere epidemiologică a infecțiilor asociate asistenței medicale și integrarea în rețelele internaționale.

3. Fortificarea capacităților de detectare precoce și monitorizare microbiologică în instituțiile medico-sanitare;

4. Sporirea capacităților și abilităților la nivel național, regional și local în domeniul supravegherii epidemiologice și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale cu dezvoltarea programelor de prevenire și control bazate pe dovezi la toate nivelurile.

5. Sporirea complianței lucrătorilor medicali la cerințele privind igiena mâinilor.

6. Dezvoltarea și promovarea programelor de monitorizare (*engl. stewardship*) a consumului la nivel de instituție/secție pentru prescrierea rațională a antimicrobienelor în baza rezultatelor microbiologice.

Secțiunea a 5-a. Combaterea rezistenței antimicrobiene în domeniul veterinar și agricol prin armonizarea cadrului normativ în domeniul circulației medicamentelor de uz veterinar la rigorile UE cu includerea obligatorie a precauțiunilor și atenționărilor privind rezistența antimicrobiană către anul 2028.

În procesul de creștere a animalelor problema rezistenței antimicrobiene este la fel de actuală ca și în sectorul uman. Din cauza faptului că la animale se folosesc aceleași antimicrobiene ca și la om, fenomenul dat migrează de la animale la om și viceversa. Consumul masiv a antibioticelor în medicina veterinară, net superior consumului de antibiotice în medicina umană, este condiționat de numărul mare de animale pe metru pătrat, de condițiile de igienă și întreținere în unitățile de creștere intensivă. În Republica Moldova deja din 2008 s-a interzis utilizarea antibioticelor în scop de promotor de creștere a animalelor prin adăugare în hrană sau apă, mai sunt necesare măsuri suplimentare de implementare și control al respectării acestui aspect în sectorul privat. Sunt necesare resurse și capacități de laborator pentru a monitoriza rezistența antimicrobiană la animale vii și produsele alimentare provenite de la acestea. Nivelul de igienă și bunăstare la ferme cunoaște o îmbunătățire, comparativ cu anii 1990-2000 și este determinat de scăderea numărului de animale din gospodării țărănești cu creșterea numărului de ferme unde sunt condiții mai bune de creștere a animalelor și un control adecvat din partea specialiștilor veterinari. Reducerea incidenței bolilor la animale și a infecțiilor zoonotice conduce la scăderea necesității utilizării antimicrobienelor.

Pentru realizarea obiectivului specific sunt trasate următoarele sarcini:

1. Limitarea utilizării antimicrobienelor în tratament în domeniul veterinar, în special, a celor incluse în lista OMS al antimicrobienelor critice pentru medicina umană;
2. Monitorizarea de stat a circulației pe piață a antimicrobienelor destinate consumului în domeniul veterinar și agricol;
3. Monitorizarea microorganismelor rezistente circulante la animale vii, în produsele alimentare de origine animală și furaje, în special, celor comune omului;
4. Adaptarea continuă a programului de monitorizare a reziduurilor de antibiotice în animale vii și produse alimentare;
5. Interzicerea utilizării antimicrobienelor în calitate de promotor de creștere la animale;
6. Implementarea mecanismelor de eliberare a antimicrobienelor pentru uz veterinar doar în bază de rețetă veterinară;
7. Consolidarea complexului de măsuri de prevenire și control al infecțiilor la animale.

Secțiunea a 6-a. Creșterea gradului de conștientizare privind rezistența antimicrobiană prin informare, educare și formare profesională cu sporirea ponderii populației generale informate, până la 30%, către anul 2023.

Instituțiile și asociațiile profesionale trebuie să includă subiectul rezistenței antimicrobiene ca parte integrantă a programelor de educație, formare, certificare profesională și perfecționare în sectorul sănătății umane. MADRM, de asemenea, trebuie să sprijine eforturile de conștientizare a acestor probleme și să popularizeze standardele principale de îngrijire și igienă a animalelor în rândul crescătorilor de animale și medicilor veterinari, precum și altor părți interesate din sectorul alimentar și al agriculturii.

Societatea civilă, asociațiile comerciale și industriale, syndicatele, fondurile de educație științifică și mass-media, trebuie să sensibilizeze opinia publică și să

îmbunătățească înțelegerea problemelor de prevenire și control al infecțiilor și utilizării raționale a antimicrobienele în toate sectoarele. Factorii de decizie trebuie să încurajeze și să sprijine autoritățile responsabile, societatea civilă în realizarea activităților de conștientizare a rezistenței antimicrobiene care vor contribui la schimbarea comportamentului specialiștilor din sectorul ocrotirii sănătății, veterinar și agricol, precum și de către consumatori. Elucidarea problemelor utilizării antimicrobienele și fenomenului de rezistență antimicrobiană în programa școlară v-a îmbunătăți înțelegerea și va crește gradul de conștientizare de la o vârstă fragedă.

Pentru realizarea obiectivului specific sunt trasate următoarele sarcini:

1. Dezvoltarea programelor informativ-explicative, orientate către populația generală și populația țintă pe domenii, inclusiv prin desfășurarea campaniilor de informare;
2. Integrarea domeniului rezistenței antimicrobiene în programele de formare profesională, educație, certificare, perfecționare în sectorul sănătății umane și animale, agricol și mediu;
3. Realizarea studiilor, sondajelor privind necesitățile de instruire și eficiența activităților realizate.

Secțiunea a 7-a. Consolidarea cercetărilor în scopul diminuării rezistenței antimicrobiene prin lansarea unei inițiative de programe comune atât în domeniul uman, veterinar și de mediu până în anul 2028.

Fenomenul rezistenței antimicrobiene este global și se manifestă prin scăderea eficacității antimicrobienele existente. De aceea sunt necesare cercetări suplimentare pentru elaborarea medicamentelor, produselor antiinfecțioase, terapiilor și tratamentelor alternative noi destinate consumului uman și veterinar. Aplicarea studiilor științifice complexe va contribui la redirecționarea vechilor antimicrobiene, îmbunătățindu-le activitatea și la dezvoltarea noilor terapii antibacteriene, antiretrovirale, inclusiv cele pentru tratamentul MDR-TB, precum și în scopuri nemedicinale în agricultură și acvacultură. Elaborarea și aplicarea metodelor de evaluare a costurilor și eficacității economice a măsurilor de prevenire și combatere a rezistenței antimicrobiene, va contribui la stabilirea impactului acestuia la nivel național.

Pentru realizarea obiectivului specific sunt trasate următoarele sarcini:

1. Elaborarea și promovarea programelor coordonate de cercetare care să argumenteze procesul de luare a deciziilor;
2. Prioritizarea cercetărilor, inclusiv a celor aplicative, pentru dezvoltarea și evaluarea intervențiilor care vor reține dezvoltarea și răspândirea rezistenței antimicrobiene în diferite sectoare;
3. Susținerea inițiativelor globale de identificare a unor terapii antimicrobiene noi și alternative;
4. Explorarea și identificarea oportunităților de colaborare internațională pentru a contribui la activitatea de cercetare și dezvoltare.

VI ESTIMAREA IMPACTULUI ȘI A COSTURILOR

Daunele economice globale din cauza infecțiilor provocate de microorganisme rezistente la antimicrobiene, estimate de Banca Mondială, până în anul 2050, în lipsa intervențiilor ar putea cauza criză echivalentă cu cea financiară din anii 2008-2009²⁶. În cazul fenomenului rezistenței antimicrobiene, până în anul 2050, la nivel global, anual produsul intern brut (în continuare - PIB) ar putea scădea cu 1,1%, iar deficitul lui va depăși 1 trilion de dolari anual după 2030. În cazul impactului major al fenomenului de rezistență antimicrobiană, la nivel global se va pierde 3,8% din PIB anual până în 2050, cu un deficit de 3,4 miliarde de dolari SUA anual până în 2030 (fig. 1).

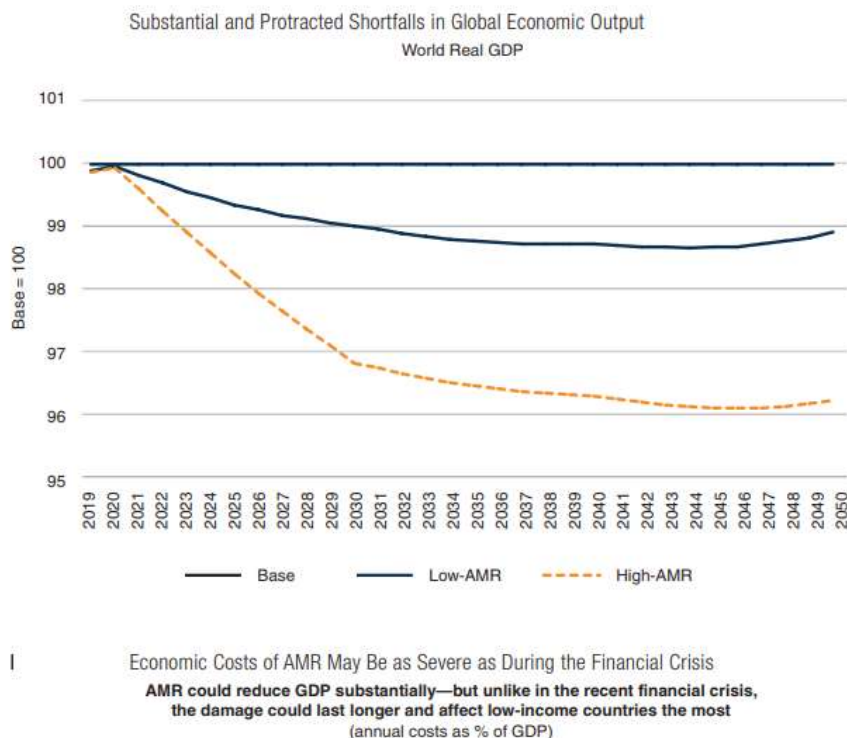

Fig.1. Impactul economic al rezistenței antimicrobiene asupra PIB

Conform estimărilor, diminuarea creșterii economice va fi înregistrată în țările cu venituri mici. Impactul diferențial între țări asupra PIB este rezultatul unei prevalențe sporite a bolilor infecțioase și al dependenței mai mari de câștigurile beneficiile financiare salariale în țările cu venituri reduse pe cap de locuitor (fig.2).

²⁶ Drug-resistant infections, a threat to our economic future, March 2017, World Bank

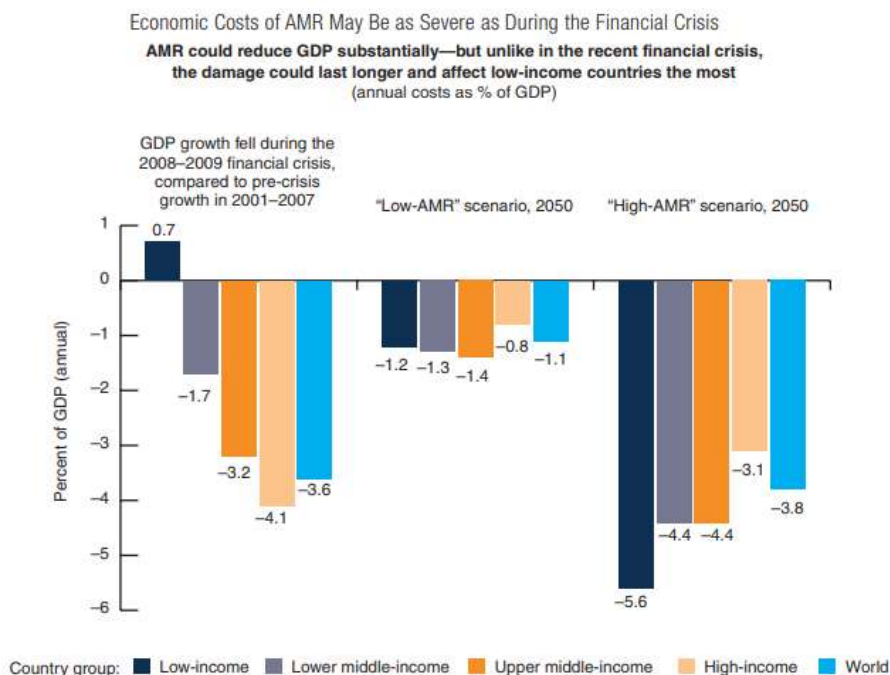

Fig 2. Costul economic al rezistenței antimicrobiene asupra PIB în funcție de economia țării

Răspândirea necontrolată a rezistenței antimicrobiene poate afecta puternic comerțul internațional. Până în anul 2050, volumul exporturilor reale globale ar putea scădea sub valorile de bază cu 1,1%-3,8%. Producția și comerțul cu produse zootehnice și animale sunt deosebit de vulnerabile la impactul rezistenței antimicrobiene. De exemplu, în Norvegia în anul 2015 vânzările de produse avicole au scăzut cu 20% (pentru unii distribuitori) ca rezultat al știrilor despre tulpina rezistentă de *Escherichia coli* (*E. coli*) izolată în carnea de pui. Ritmul de creștere a producției de animale în țările cu venituri mici ar scădea mai mult, cu o posibilă pierdere circa 11% până în anul 2050.

Costurile anuale estimate pentru serviciile de asistență medicală, atât în sectorul public, cât și privat, se vor majora din cauza creșterii incidenței bolilor și până în anul 2050, ar putea depăși nivelul de bază cu circa: 25% în țările cu venituri mici, 15% în țările cu venituri medii și 6% în țările cu venituri mari.

Rezistența antimicrobiană poate influența negativ atingerea obiectivelor globale privind dezvoltarea durabilă către anul 2030, cum ar fi: eliminarea sărăciei, reducerea foametei, asigurarea unei vieți sănătoase, reducerea inegalității și revitalizarea parteneriatelor de dezvoltare globală. Impactul rezistenței antimicrobiene asupra sărăciei este deosebit de important: suplimentar 24 milioane de persoane ar fi forțate să se confrunte cu sărăcia extremă până în anul 2030, preponderent în țările cu venituri mici.

Măsurile eficiente împotriva creșterii fenomenului rezistenței antimicrobiene vor reduce impactul negativ al acesteia asupra economiei și prin urmare, pot fi considerate o contribuție la creșterea economică, la bugetele de asistență medicală durabilă. Estimările realizate de Banca Mondială demonstrează că investițiile în combaterea rezistenței antimicrobiene constituie una dintre cele mai mari investiții de dezvoltare. Costul măsurilor de combatere a rezistenței antimicrobiene este

estimat la 9 miliarde dolari SUA anual în țările cu venituri mici și mijlocii. Circa 50% din această sumă sunt destinate investițiilor și funcționării sistemelor naționale de sănătate publică, în 139 de țări.

Beneficiile globale cumulative preconizate în urma combaterii rezistenței antimicrobiene în perioada 2017-2050 variază între 10-27 trilioane dolari SUA, mult mai mari decât costurile investite de 0,2 trilioane dolari SUA. Țările cu venituri mici vor beneficia de câștiguri financiare substanțiale, în raport cu mărimea economiilor lor. Cel mai mare câștig absolut și pe cap de locuitor, se va înregistra în țările cu venituri medii și mari. Prin măsuri de combatere a rezistenței antimicrobiene, doar 10% din costuri au fost evitate, țările cu venituri mari vor beneficia în continuare de venituri de 0,9 - 2,7 trilioane de dolari SUA. Aceasta constituie de 4-13 ori mai mult decât costul investiției globale de 0,2 trilioane de dolari SUA (fig.3).

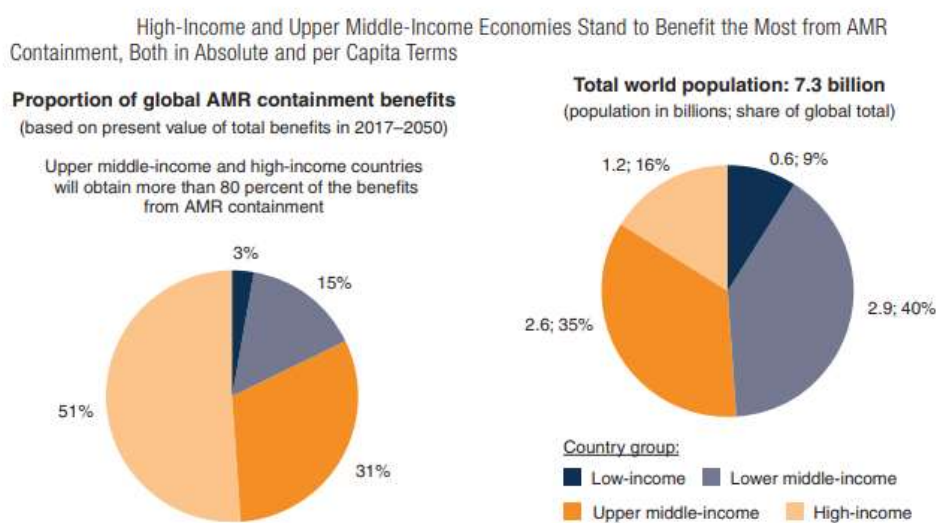

Fig.3. Beneficiile investițiilor în combaterea rezistenței antimicrobiene

În cazul investiției anuale de 9 miliarde de dolari SUA, pe parcursul a 7 ani, rata economică așteptată de rentabilitate (în continuare ERR) va varia de la 31%-88% anual. În Republica Moldova nu au fost realizate studii economice în domeniul costificării măsurilor de prevenire și control a rezistenței antimicrobiene, de aceea estimarea la moment al beneficiilor economice, financiare și sociale versus cheltuielilor este imposibilă, iar pentru argumentarea deciziilor au fost luate în calcul studiile realizate la nivel global și cele mai bune practici internaționale.

Efectuarea activităților planificate în Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei (anexa nr.2 la prezenta hotărâre) necesită investiții în domeniu, ceea ce presupune ca fiecare autoritate responsabilă va prevedea resurse financiare în limitele alocațiilor aprobate anual pentru bugetele lor. Mijloacele financiare provenite din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, indicate în costurile aferente implementării Strategiei, reprezintă resurse proprii ale instituțiilor medicale, obținute în temeiul legislației în vigoare, conform

contractelor încheiate cu Compania Națională de Asigurări în Medicină, în limita mijloacelor financiare disponibile.

Estimarea generală a costurilor pentru implementarea măsurilor preconizate este realizată în baza priorităților și activităților identificate și formulate în cadrul Planului de acțiuni (anexa nr. 2 la prezenta hotărâre).

Instrumentele și sursele de finanțare ale acțiunilor de implementare a prezentei Programului sunt divizate în două categorii: interne și externe. Din sursele interne de finanțare fac parte bugetul de stat și alocările din fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală. Finanțarea externă se constituie din asistența tehnică acordată de organisme internaționale. Costul estimativ pe termen mediu al prezentei Programului este detaliat pentru fiecare an în funcție de sursa de finanțare, în conformitate cu activitățile Strategiei, și este specificat în anexa nr.1 la Planul de acțiuni. Totodată, MSMPS va participa la realizarea Programului ca organ coordonator, executiv și consultativ.

Resursele tehnice și umane necesare implementării prezentei Programului sunt estimate și detaliate pentru fiecare etapă a procesului de executare în Planul de acțiuni privind implementarea Programului. Planul de acțiuni pentru implementarea prezentului Program (anexa nr.2 la prezenta hotărâre) va servi, de asemenea, drept mecanism de bază pentru punerea în practică a Programului, care stabilește obiectivele specifice în domeniile identificate și acțiunile pentru atingerea lor, termenii-limită, instituțiile responsabile și indicatorii de evaluare a rezultatelor obținute.. Realizarea măsurilor eficiente împotriva creșterii fenomenului rezistenței antimicrobiene va reduce impactul negativ al acestuia asupra economiei și, prin urmare, pot fi considerate o contribuție la creșterea economică, la bugetele de asistență medicală și la o populație productivă și sănătoasă.

VII. REZULTATELE SCOTATE ȘI INDICATORII DE MONITORIZARE

În cadrul Planului de acțiuni pentru implementare (anexa nr.2 la prezenta hotărâre) sunt formulați indicatorii de progres. Indicatorii de progres vor fi folosiți pentru monitorizarea și evaluarea eficacității măsurilor. Indicatorii au fost elaborați ținând cont de situația curentă în domeniul rezistenței antimicrobiene în Republica Moldova.

Indicatorii se referă la următoarele activități: consolidarea coordonării la nivel național, consolidarea sistemului național de supraveghere a rezistenței antimicrobiene, dezvoltarea mecanismului privind utilizarea rațională a antimicrobienelelor, reducerea incidenței bolilor transmisibile, inclusiv infecțiilor asociate asistenței medicale, creșterea gradului de conștientizare în domeniul rezistenței antimicrobiene.

VIII. ETAPELE ȘI TERMENII DE IMPLEMENTARE

Prezentul Program prevede o abordare complexă a măsurilor, care au ca scop susținerea interacțiunilor Guvernului și societății în vederea îmbunătățirii semnificative a sănătății și bunăstării populației, reducerii inechităților în domeniul sănătății, consolidării sănătății publice. Aceste măsuri urmează să fie efectuate în două etape:

1) etapa I – anii 2019-2023 – va fi axată preponderent pe perfecționarea și armonizarea cadrului normativ existent, elaborarea de noi acte în domeniul rezistenței antimicrobiene în conformitate cu cerințele UE și OMS, precum și pe dezvoltarea capacităților tuturor partenerilor cu atribuții și responsabilități ce țin de realizarea operațiunilor, serviciilor și activităților din domeniul rezistenței antimicrobiene;

2) etapa II – anii 2023-2028– se preconizează implementarea prevederilor actelor normative, realizarea acțiunilor în scopul îmbunătățirii sănătății populației, ceea ce va contribui și la combaterea rezistenței antimicrobiene.

Termenele de realizare a măsurilor privind dezvoltarea, implementarea și evaluarea acțiunilor de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene sunt stipulate în Planul de acțiuni pentru implementarea Programului.

IX. MONITORIZAREA, EVALUAREA ȘI RAPORTAREA

Monitorizarea implementării Programului va fi realizată de MSMPS.

Evaluarea implementării Programului se va efectua la toate etapele:

- 1) în perioada de elaborare a programelor de intervenție;
- 2) pe parcursul derulării acestor programe pentru restructurarea lor, dacă este cazul;
- 3) după finalizarea programelor.

Evaluarea se va face pe baza indicatorilor de progres, stabiliți pentru Program.

X. ROLUL ȘI RESPONSABILITĂȚILE PARTENERILOR

Structurile implicate în supravegherea sănătății umane și animale, mediului și bunăstării populației poartă deplina responsabilitate în fața publicului. Aceste structuri asigură accesul publicului la planurile sale strategice, la rezultatele evaluărilor obținute, la informația privind utilizarea fondurilor și eficiența activităților realizate.

XI. COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Cooperarea internațională se va dezvolta în ritm ascendent. Va continua colaborarea, atât cu partenerii tradiționali (OMS, Fondul ONU pentru Populație, Banca Mondială, FAO, Codex Alimentarius), cât și la nivel european, cu țările, instituțiile și serviciile interesate.

PLANUL DE ACȚIUNI
pentru implementarea Programul național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene
pentru anii 2019-2023

Obiectiv general. Reducerea numărului bolilor transmisibile, consumului irațional de antimicrobiene și menținerea eficacității tratamentului prin fortificarea capacităților și serviciilor în domeniile uman, veterinar și agricol.					
Acțiunile practice întreprinse pentru realizarea obiectivelor stabilite	Termenii de realizare	Costuri aferente implementării (mii lei)	Responsabili de implementare	Parteneri pentru implementare	Indicatori de progres
1	2	3	4	5	6
Obiectiv specific 1. Consolidarea, până în anul 2020, a coordonării la nivel național prin instituirea și/sau operaționalizarea activității structurilor responsabile la toate nivelele.					
Sarcina 1.1. Instituirea Consiliului național intersectorial de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene cu atribuirea MSMPS rolului de coordonator					
1.1.1 Desemnarea membrilor Consiliului național intersectorial de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene	Sem. I a.2019	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM ANSA AMDM CNAM MECC ANACEC	AȘM USMF „Nicolae Testemițanu” UASM	Ordin de constituire a Consiliului adoptat
1.1.2 Reglementarea structurii și activității Consiliului național intersectorial de coordonare a activităților de supraveghere și	Sem. I a.2019	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM ANSA AMDM	AȘM USMF „Nicolae Testemițanu”	Regulamentul de activitate aprobat

combatere a rezistenței antimicrobiene			CNAM MECC ANACEC		
1.1.3 Coordonarea activităților pentru implementarea Programului	2019-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM ANSA AMDM CNAM MECC ANACEC	AȘM USMF „Nicolae Testemițanu”	Număr de ședințe realizate anual
Sarcina 1.2. Eficientizarea mecanismelor de comunicare și colaborare intersectorială și pledorie pentru sporirea vigilenței și implementarea măsurilor de redresare a situației privind rezistența antimicrobiană					
1.2.1 Prioritizarea domeniului privind supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene cu includerea în politicile naționale	2020-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM ANSA AMDM CNAM MECC		Politici revizuite/elaborate anual
1.2.2 Elaborarea și aprobarea Planului de activitate a Consiliului național intersectorial de coordonare a activităților de prevenire și control al rezistenței la antimicrobiene	2019-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM ANSA AMDM CNAM MECC		Plan aprobat anual prin decizia Consiliului național
1.2.3 Fortificarea capacităților autorităților publice centrale și instituțiilor subordonate privind supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene	2019-2023 (anual)	272	MSMPS MADRM ANSA AMDM CNAM MECC ANACEC	AȘM USMF „Nicolae Testemițanu”	Numărul activităților (comunicare, pledorie, instruire etc) realizate anual
Sarcina 1.3. Instituirea comitetelor tehnice (grupuri de lucru) sectoriale (departamentale) de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a					

rezistenței antimicrobiene					
1.3.1 Asigurarea funcționalității Comitetelor tehnice sectoriale (departamentale) de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene	Sem. II a.2019	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM ANSA AMDM CNAM MECC ANACEC	AȘM USMF „Nicolae Testemițanu” UASM	Ordin de constituire a comitetelor tehnice, Regulamentul de activitate aprobate
1.3.2 Operaționalizarea activității comitetelor tehnice sectoriale (departamentale) de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene	Sem. II a.2019	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM ANSA AMDM CNAM MECC ANACEC	AȘM USMF”Nicolae Testemițanu” UASM	Plan aprobat Numărul de activități realizate conform Planului
Sarcina 1.4. Sporirea gradului de conștientizare și asumare a responsabilităților de către autoritățile vizate					
1.4.1 Instruirea reprezentanților autorităților vizate și instituțiilor subordonate privind supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene	2019-2023 (anual)	110,5	MSMPS MADRM ANSA AMDM CNAM MECC ANACEC	AȘM USMF „Nicolae Testemițanu” UASM	Numărul de activități (atelier de lucru, mese rotunde etc.) realizate anual Numărul de persoane instruite anual
1.4.2 Realizarea schimbului de informații și bune practici între autoritățile vizate la nivel național/regional/internațional	2019-2023 (anual)	357	MSMPS MADRM ANSA AMDM CNAM MECC ANACEC	AȘM USMF „Nicolae Testemițanu” UASM	Numărul de vizite de studiu realizate anual Numărul de persoane instruite anual
Sarcina 1.5. Fortificarea capacităților de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene la nivel teritorial (APL)					
1.5.1 Elaborarea și aprobarea	Sem. II	Nu necesită alocații	Subdiviziunile	Autoritățile	Numărul de planuri

Planului teritorial intersectorial de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene	a.2019		teritoriale ale ANSP	APL de nivel II	aprobate
1.5.2 Planificarea și abordarea în cadrul ședințelor Comisiilor extraordinare de Sănătate Publică teritoriale a activităților intersectoriale de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene	2019-2023 (anual)	Nu necesită alocații	Subdiviziunile teritoriale ANSP	Autoritățile APL de nivel II	Numărul de ședințe a Comisiilor Extraordinare de Sănătate publică teritoriale realizate anual Numărul de decizii aprobate anual
1.5.3 Asigurarea activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene la nivel intrasectorial (sănătate umană și animală)	2019-2023 (anual)	Nu necesită alocații	Subdiviziunile teritoriale ANSP și ANSA		Numărul de ședințe a Consiliilor de sănătate publică și Comisiilor antiepidemice excepționale realizate anual Numărul de decizii aprobate anual
Sarcina 1.6. Fortificarea capacităților de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene la nivel instituțional					
1.6.1 Elaborarea și implementarea strategiei multimodale de utilizare rațională a antimicrobienelelor în instituțiile medico-sanitare cu staționar	2019-2023 (anual)	Nu necesită alocații	Conducătorii IMS		Ghid, POS, Liste de verificare aprobate anual Numărul de instruiți realizate anual Numărul de audite interne realizate anual
1.6.2 Desemnarea persoanei responsabile pentru activitățile de utilizare rațională a antimicrobienelelor în instituțiile medico-sanitare cu staționar	2019-2023 (anual)	Nu necesită alocații	Conducătorii IMS		Numărul de spitale cu responsabil desemnat

1.6.3 Dezvoltarea mecanismelor funcționale de utilizare rațională a antimicrobienelelor la crescătoriile de animale, complexe zootehnice	2019-2023 (anual)	Nu necesită alocații	Conducătorii crescătoriilor de animale, complexe zootehnice		Numărul crescătoriilor de animale, complexelor zootehnice cu mecanisme implementate anual
Obiectiv specific 2. Consolidarea sistemului național de supraveghere a rezistenței antimicrobiene prin integrarea în rețeaua internațională în domeniul sănătății umane CAESAR până în anul 2024, crearea și operaționalizarea sistemului în domeniul sănătății animale și siguranței alimentelor, până în 2025, monitorizarea tulpinelor rezistente în mediu și crearea unei platforme operaționale pentru colectarea standardizată și schimbul operativ de date între instituțiile din domeniul sănătății umane, animale, siguranței alimentelor și mediului până în anul 2028.					
Sarcina 2.1. Consolidarea sistemului național de supraveghere epidemiologică a rezistenței antimicrobiene în domeniul sănătății umane cu integrarea ulterioară în rețelele internaționale					
2.1.1 Instituirea sistemului național de supraveghere epidemiologică a rezistenței antimicrobiene	2019	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP		Ordinul MSMPS de instituire aprobat
2.1.2 Reglementarea coordonării activității sistemului național de supraveghere epidemiologică a rezistenței antimicrobiene	2019	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP		Instituția coordonatoare nominalizată; Punct focal național desemnat; Laborator de referință nominalizat.

2.1.3 Asigurarea implementării sistemului național de supraveghere epidemiologică a rezistenței antimicrobiene	2019-2023 (anual)	2 510,75	MSMPS ANSP Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate IMS publice, departamentale, și private.		IMS incluse anual în sistemul național de supraveghere Numărul de controale externe de calitate realizate anual Numărul de achiziții publice centralizate a consumabililor organizate anual Numărul de activități de instruire realizate anual
2.1.4 Integrarea sistemului național de supraveghere epidemiologică a rezistenței antimicrobiene în rețelele internaționale	2019-2023	42,5	MSMPS ANSP		Numărul de rețele internaționale la care s-au furnizat anual date Numărul de tulpini raportate anual Numărul de participări anuale la controale internaționale a calității
Sarcina 2.2. Crearea și asigurarea funcționalității sistemului de supraveghere a rezistenței antimicrobiene în domeniul sănătății animale și a siguranței alimentelor					
2.2.1 Crearea sistemului de supraveghere a rezistenței antimicrobiene în domeniul sănătății animale și a siguranței alimentelor	2020	Nu necesită alocații	ANSA	OIE	Decizie de instituire aprobată
2.2.2 Reglementarea coordonării activității sistemului de supraveghere a rezistenței antimicrobiene în sectorul sănătății	2020	Nu necesită alocații	ANSA	OIE	Instituția coordonatoare nominalizată; Punct focal nominalizat;

animale și a siguranței alimentelor					Laborator de referință nominalizat.
2.2.3 Elaborarea și aprobarea Regulamentului privind funcționarea sistemul de supraveghere a rezistenței antimicrobiene în sectorul sănătății animale și a siguranței alimentelor	2020	Nu necesită alocații	ANSA	OIE	Regulament aprobat
2.2.4 Asigurarea implementării sistemul de supraveghere a rezistenței antimicrobiene în sectorul sănătății animale și a siguranței alimentelor	2020-2023 (anual)	317,9	ANSA	OIE	Numărul de instituții incluse anual în sistemul de supraveghere Numărul de controale externe de calitate realizate anual Numărul de activități de instruire realizate anual
Sarcina 2.3. Monitorizarea supravegherii rezistenței antimicrobiene a componentelor de mediu					
2.3.1 Monitorizarea tulpinelor rezistente în mediu, inclusiv în apele de suprafață, acvacultură și ape reziduale	2020-2023 (anual)	180	MADRM		Numărul de probe examinate anual
2.3.2 Monitorizarea preparatelor antimicrobiene în mediu	2022-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MADRM		Numărul de probe examinate anual
Sarcina 2.4. Asigurarea creării unei platforme operaționale pentru colectarea standardizată și schimbul operativ de date între instituțiile din domeniul sănătății umane, animale, siguranței alimentelor și mediului pentru monitorizarea situației și propunerea măsurilor de sănătate publică, precum și detectarea precoce a situațiilor/pericolelor/urgențelor de sănătate publică în contextul implementării Regulamentului Sanitar Internațional					
2.4.1 Studierea și stabilirea datelor pentru colectarea și raportarea standardizată în cadrul platformei operaționale	2023	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM ANSP ANSA		Procedură abrobată

2.4.2 Operaționalizarea mecanismelor de alertă precoce pentru asigurarea schimbului operativ de date privind rezistența antimicrobiană	2022-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM ANSP ANSA		POS aprobate anual
Sarcina 2.5. Desemnarea și asigurarea funcționalității laboratoarelor de referință pe segmentul uman și veterinar, capabile să realizeze și să interpreteze testele de sensibilitate la antimicrobiene, detectarea mecanismelor de rezistență în baza standardelor acceptate și criteriilor de calitate					
2.5.1 Reglementarea criteriilor de desemnare a laboratoarelor de referință în rezistența antimicrobiană	2020	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP ANSA		Criterii aprobate
2.5.2 Transpunerea la nivel național și Reglementarea standardului EUCAST de testare a rezistenței antimicrobiene	2019-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP ANSA		Standard tradus
2.5.3 Asigurarea implementării eșalonate a standardului EUCAST de testare a rezistenței antimicrobiene în toate laboratoarele microbiologice din sectorul uman	2020-2023 (anual)	142,8	MSMPS ANSP		Numărul de instruiți efectuate anual Numărul de persoane instruite anual Numărul de participări anuale la controale externe a calității Numărul de metode implementate anual
2.5.4 Fortificarea capacității laboratoarelor de referință în testarea rezistenței antimicrobiene prin asigurarea cu resurse și posibilități sporite de a efectua teste de laborator specializate	2020-2023 (anual)	1394	MSMPS ANSP ANSA		Numărul de metode implementate anual
2.5.5. Acreditarea laboratorului de referință RAM metodelor de	2019-2023	54			

control la ISO 15189					
Sarcina 2.6. Fortificarea rețelelor naționale de laborator pentru supravegherea rezistenței antimicrobiene și asigurarea accesului la servicii diagnostice adecvate în conformitate cu metodologia internațională standardizată					
2.6.1 Elaborarea protocoalelor standardizate de recoltare și diagnostic a prelevatelor bacteriologice în conformitate cu rigorile internaționale	2022-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS CNAM ANSP ANSA		Numărul de protocoale elaborate și aprobate anual
2.6.2 Elaborarea ghidurilor și procedurilor standarde de diagnostic a mecanismelor de rezistență la microorganismele incluse în supravegherea rezistenței antimicrobiene	2022-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS CNAM ANSP ANSA		Numărul de ghiduri și proceduri elaborate și aprobate anual
2.6.3 Fortificarea capacităților și capabilității de diagnostic a rețelelor naționale de laborator pentru supravegherea rezistenței antimicrobiene	2019-2023 (anual)	34	MSMPS MADRM AMDMD ANSA		Programe de instruire elaborate anual Numărul de persoane instruite anual Numărul de metode noi implementate anual
2.6.4 Elaborarea și implementarea mecanismului de schimb de informații și bune practici între ambele rețele de supraveghere a rezistenței antimicrobiene din sectorul de sănătate uman și veterinar	2023	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP ANSA		Grup de lucru intersectorial instituit
2.6.5 Organizarea controlului calității investigațiilor în cadrul rețelelor prin testări de intercomparare, controale externe de calitate, inclusiv în domeniul	2019-2023	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP ANSA		Numărul de participări anuale în controale externe de calitate Numărul de laboratoare participante anual în

rezistenței antimicrobiene la nivel național					controale externe de calitate
Obiectiv specific 3. Alinierea, până în anul 2028, a legislației naționale în domeniul consumului antimicrobienelor, în conformitate cu acquis-ul comunitar.					
Sarcina 3.1. Armonizarea legislației naționale la standardele UE și dezvoltarea mecanismelor de implementare a cadrului normativ de reglementare a utilizării antimicrobienelor de uz uman și veterinar					
3.1.1 Transpunerea legislației europene în domeniul -	2020-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM AMDM ANSA		Numărul de acte normative aprobate anual
3.1.2 Stabilirea standardelor și cerințelor unice în domeniul autorizării fabricării, importului și plasării pe piață a medicamentelor	2020-2023	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM AMDM ANSA		Numărul de documente normative aprobate anual
Sarcina 3.2. Fortificarea procedurilor de autorizare privind plasarea pe piață și monitorizarea consumului de antimicrobiene de uz uman și veterinar					
3.2.1 Elaborarea și punerea în aplicare a procedurilor de autorizare privind plasarea pe piață a antimicrobienelor în sectorul uman și veterinar	2022-2023 (anual)	1 000	MSMPS MADRM AMDM ANSA		Numărul de proceduri aprobate anual Soft operațional (nomenclatorul medicamentelor de uz veterinar)
3.2.2 Elaborarea și implementarea procedurilor unice/comune pentru monitorizarea consumului de antimicrobiene în sectorul uman și veterinar	2022-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM AMDM ANSA		Numărul de proceduri aprobate anual
3.2.3 Fortificarea capacităților autorității naționale responsabile pentru monitorizarea plasării pe piață și a consumului de antimicrobiene în sectorul uman și veterinar	2028	255	MSMPS MADRM AMDM ANSA	USMF „Nicolae Testemițanu” UASM	Numărul de programe de instruire aprobate anual Numărul de persoane instruite anual

3.2.4 Elaborarea și implementarea mecanismului de schimb de informații și bune practici între autoritățile naționale vizate	2023	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM AMDM ANSA		Act normativ aprobat
Sarcina 3.3. Asigurarea accesului la antimicrobiene calitative, eficiente și inofensive					
3.3.1 Elaborarea regulamentelor, procedurilor, criteriilor privind accesibilitatea fizică la antimicrobiene calitative, eficiente și inofensive	2022-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM AMDM ANSA		Numărul de documente aprobate
3.3.2 Elaborarea regulamentelor, procedurilor, criteriilor privind accesibilitatea economică la antimicrobiene calitative, eficiente și inofensive	2022-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM AMDM ANSA		Numărul de documente aprobate
3.3.3 Revizuirea și implementarea protocoalelor clinice naționale în baza recomandărilor OMS privind gruparea antimicrobienuelor în grupuri „access”, „watch”, „reserve”	2022-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS AMDM		Numărul de documente aprobate anual
3.3.4Elaborarea și implementarea regulamentului național privind gruparea antimicrobienuelor în grupuri în domeniul sănătății animale	2022-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MADRM ANSA		Numărul de documente aprobate anual
Sarcina 3.4. Promovarea prescrierii raționale și monitorizarea procesului de utilizare a antimicrobienuelor de uz uman și veterinar					
3.4.1 Revizuirea indicatorilor de performanță pentru încurajarea prescrierii raționale a antimicrobienuelor și monitorizarea complianței la cerințele stabilite	2021-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS AMDM ANSA		Proceduri aprobate anual

3.4.2 Elaborarea sistemului de monitorizare și raportare a rețetelor prescrise versus preparate eliberate nominal și cantitativ	2023	Nu necesită alocații	MSMPS AMDM ANSA		Concept elaborat
Sarcina 3.5. Încurajarea procesului de achiziționare centralizată a antimicrobienele de uz uman și veterinar					
3.5.1 Fortificarea capacităților autorităților implicate în procesul de achiziționare centralizată a antimicrobienele în sectorul de sănătate uman și veterinar	2021-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM AMDM ANSA		Numărul de programe de instruire aprobat Numărul de persoane instruite
3.5.2 Fortificarea capacităților de monitorizare a conformării la cerințele procesului de achiziționare a antimicrobienele în sectorul de sănătate uman și veterinar	2022-2023 (anual)	102	MSMPS MADRM AMDM ANSA	USMF „Nicolae Testemițanu” UASM	Numărul de programe de instruire aprobate anual Numărul de persoane instruite anual
3.5.3 Elaborarea criteriilor de reactualizare a listei de antimicrobiene supuse achiziționării centralizate în baza rezultatelor de laborator	Periodic (2-5 ani)	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM AMDM ANSA		Set de criterii aprobate periodic
Sarcina 3.6. Elaborarea mecanismelor de prescriere și ajustarea listelor de antimicrobiene în baza rezultatelor investigațiilor microbiologice					
3.6.1 Elaborarea mecanismelor de prescriere și ajustare a listelor de antimicrobiene în baza rezultatelor investigațiilor microbiologice	2022	Nu necesită alocații	MSMPS AMDM ANSA		Mecanisme de prescriere elaborate și implementate anual
3.6.2 Fortificarea capacităților de monitorizare a prescrierii antimicrobienele în baza rezultatelor investigațiilor microbiologice	2022-2023	Nu necesită alocații	MSMPS AMDM ANSA CNAM		Mecanisme de monitorizare elaborate și implementate anual Numărul de programe aprobate anual

Sarcina 3.7. Perfecționarea mecanismelor de încurajare a potențialilor consumatori de antimicrobiene de a consulta medicul					
3.7.1 Revizuirea listei de antimicrobiene compensate pentru încurajarea potențialilor consumatori de a consulta medicul	Periodic (2-5 ani)	Nu necesită alocații	MSMPS AMDM CNAM		Liste revizuite periodic
3.7.2 Elaborarea și implementarea algoritmilor de comunicare între specialiști (clinician-farmacist-microbiolog-epidemiolog)	2021-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS AMDM		Algoritme aprobate
3.7.3 Elaborarea ghidurilor privind comunicarea cu pacienții și implicarea acestora în luarea deciziilor argumentate în indicarea terapiei cu antimicrobiene	2022	Nu necesită alocații	MSMPS AMDM CNAM		Ghiduri aprobate
Sarcina 3.8. Reglementarea publicității și marketingului antimicrobienelor, cu demotivarea acordării stimulentei financiare specialiștilor care prescriu rețete					
3.8.1 Actualizarea Regulamentului privind monitorizarea restricțiilor privind publicitatea și marketingul antimicrobienelor	2020	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM AMDM ANSA Consiliul Coordonator al Audiovizualului		Regulament aprobat
3.8.2 Fortificarea capacităților de monitorizare a implementării restricțiilor privind publicitatea și marketingul antimicrobienelor	2023	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM AMDM ANSA Consiliul Coordonator al Audiovizualului	USMF „Nicolae Testemițanu” UASM	Numărul de programe aprobate anual Numărul de persoane instruite anual
3.8.3 Elaborarea și implementarea mecanismelor de verificare a	20202023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM		Mecanisme aprobate

agenților economici în domeniul farmaceutic privind demotivarea acordării stimulentele financiare specialiștilor care prescriu rețete			CNA		
Obiectiv specific 4. Reducerea incidenței bolilor transmisibile prin asigurarea măsurilor de igienă, sanitație și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale bazate pe dovezi colectate prin implementarea studiului de supraveghere de moment la nivel în 100% din spitale către anul 2022					
Sarcina 4.1. Fortificarea și implementarea cadrului normativ privind controlul bolilor transmisibile, inclusiv infecțiilor asociate asistenței medicale, cu ajustarea la recomandările organismelor internaționale și UE					
4.1.1. Actualizarea definițiilor de caz și a formularelor de raportare a infecțiilor asociate asistenței medicale în conformitate cu actele UE	2019	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP IMSP		Definiții actualizate Formular statistic modificat
4.1.2 Transpunerea ghidurilor internaționale în domeniul infecțiilor asociate asistenței medicale	2020-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP	OMS	Numărul de ghiduri elaborate și aprobate anual
Sarcina 4.2. Fortificarea sistemului de supraveghere epidemiologică a infecțiilor asociate asistenței medicale și integrarea în rețelele internaționale					
4.2.1 Integrarea eșalonată a sistemului național de supraveghere epidemiologică a infecțiilor asociate asistenței medicale în rețelele internaționale	2022-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP IMS	OMS	Numărul de rețele pentru care s-a furnizat anual date
4.2.2 Instituirea sistemului național de supraveghere de prevalență de moment a infecțiilor asociate asistenței medicale și consumul antimicrobienele în baza metodologiei ECDC	2019	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP	ECDC	Ordin de instituire aprobat

4.2.3 Reglementarea coordonării sistemului de prevalență de moment a infecțiilor asociate asistenței medicale și consumul antimicrobiene	2019	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP	ECDC	Instituția coordonatoare nominalizată. Punct focal nominalizat
4.2.4 Elaborarea și aprobarea metodologiei privind sistemul de prevalență de moment a infecțiilor asociate asistenței medicale și consumul antimicrobiene	2019	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP		Metodologie aprobată
4.2.5 Asigurarea implementării sistemului național de prevalență de moment a infecțiilor asociate asistenței medicale și consumul antimicrobiene	2019-2023 (anual)	3 200	MSMPS ANSP Instituțiile medico-sanitare publice, departamentale, și private	Institutul de Sănătate Publică din Oslo OMS ECDC	IMS incluse anual în sistemul național de supraveghere
4.2.6 Integrarea sistemului național de supraveghere epidemiologică a rezistenței antimicrobiene în rețelele internaționale	2020-2023	75	MSMPS ANSP	OMS	Numărul de rețele internaționale la care au fost furnizate datele anual
Sarcina 4.3. Fortificarea capacităților de detectare precoce și monitorizare microbiologică în instituțiile medico-sanitare					
4.3.1 Creșterea capacității de identificare a pacienților infectați/colonizați cu germeni ce reprezintă risc major epidemiologic pentru IMS	2020-2023	74	MSMPS, IMS ANSP AMDM		Numărul de teste screening implementate anual
4.3.2 Sporirea performanței laboratoarelor microbiologie	2020-2023	13 307,2	MSMPS, IMS		Numărul de laboratoare care au implementat

privind diagnosticul etiologic a infecțiilor asociate asistenței medicale și rezistența antimicrobiană			ANSP AMDM		anual metodologii rapide de diagnostic Numărul de laboratoare microbiologice care au implementat anual standardul ECUAST Numărul de laboratoare microbiologice care au participat în controlul extern al calității, anual Numărul de laboratoare încadrate anual în sistemul național de supraveghere epidemiologică a rezistenței antimicrobiene
4.3.3 Revizuirea principiilor de autocontrol efectuate de IMS bazată pe evaluare riscurilor și definirea zonelor de risc într-o hartă a acestora	2020-2023 (anual)	Nu necesită alocatii-	MSMPS IMS ANSP MSMPS		IMS care au implementat anual autocontrolul microbiologic în baza evaluării riscurilor
Sarcina 4.4. Sporirea capacităților și abilităților la nivel național, regional și local în domeniul supravegherii epidemiologice și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale cu dezvoltarea programelor de prevenire și control bazate pe dovezi la toate nivelurile					
4.4.1 Dezvoltarea de programe de pregătire pentru medici epidemiologi, clinicieni și pentru asistenți medicali privind supravegherea epidemiologică și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale	2021-2023 (anual)	Nu necesită alocatii	MSMPS MECC CECLMSMF ANSP	USMF „Nicolae Testemițanu”	Numărul de programe de pregătire elaborate anual
4.4.2 Ajustarea curriculei de	2021-2023	Nu necesită alocatii	MSMPS	USMF	Curricule ajustate anual

pregătire a medicilor epidemiologi prin elaborarea modulelor care să dezvolte competențele necesare	(anual)		MECC CECLMSMF ANSP	„Nicolae Testemițanu”	
4.4.3 Efectuarea instruirilor în domeniul supravegherii epidemiologice a infecțiilor asociate asistenței medicale și rezistenței antimicrobiene	2020-2023 (anual)	Nu necesită alocării	MSMPS IMS ANSP		Numărul de instruiți efectuate anual Numărul de persoane instruite anual
4.4.4 Elaborarea indicatorilor de performanță pentru stimularea supravegherii infecțiilor asociate asistenței medicale	2020	Nu necesită alocării	MSMPS CNAM ANSP		Indicatori aprobați
Sarcina 4.5. Sporirea compleanței lucrătorilor medicali la cerințele privind igiena mâinilor					
4.5.1 Implementarea metodologiei observațiilor directe a modului de aplicare a procedurii de igienizare/dezinfecție a mâinilor în funcție de gradul de risc	2020-2023	Nu necesită alocării	IMS		IMS care au implementat metodologia Numărul de observații efectuate /an
4.5.2 Asigurarea IMS cu echipamente pentru instruirea lucrătorilor medicali privind metodologia procedurii de igienizare/dezinfecție a mâinilor	2020-2023	2 482	MSMPS IMS	Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate	IMS dotate cu echipament/anual
Sarcina 4.6. Dezvoltarea și promovarea programelor de monitorizare(<i>engl.</i> stewardship) a consumului la nivel de instituție/secție pentru prescrierea rațională a produselor antimicrobiene în baza rezultatelor microbiologice					
4.6.1 Realizarea schimbului de informații și bune practici între sistemul de sănătate național/regional / internațional privind monitorizarea consumului antimicrobiene	2020-2023 (anual)	102	MSMPS IMS ANSP AMDM		Numărul de vizite la nivel național efectuate anual Numărul studiilor de vizită efectuate anual

4.6.2 Reglementarea monitorizării consumului antimicrobienele în IMS	2022-2023 (anual)	Nu necesită alocații	IMS		Numărul de regulamente elaborate anual
4.6.3 Fortificarea monitorizării consumului antimicrobienele în IMS	2021-2023 (anual)	170	MSMPS IMS AMDM	USMF „Nicolae Testemițanu” UASM	Programe de instruire elaborate anual Numărul de persoane instruite anual
Obiectiv specific 5. Combaterea rezistenței antimicrobiene în domeniul veterinar și agricol prin armonizarea cadrului normativ în domeniul circulației medicamentelor de uz veterinar la rigorile UE cu includerea obligatorie a precauțiilor și atenționărilor privind rezistența antimicrobiană către anul 2028.					
Sarcina 5.1. Limitarea utilizării antimicrobienele în tratament în domeniul veterinar, în special, a celor incluse în lista OMS a substanțelor antimicrobiene critice pentru medicina umană					
5.1.1 Armonizarea cadrului normativ în domeniul circulației medicamentelor de uz veterinar la rigorile UE cu includerea obligatorie a precauțiilor și atenționărilor privind rezistența antimicrobiană	2021-2023	Nu necesită alocații	MADRM ANSA		Numărul de acte transpuse anual
5.1.2 Elaborarea mecanismelor de implementare a cadrului normativ în domeniul circulației medicamentelor de uz veterinar	2021-2023	Nu necesită alocații	MADRM ANSA		Numărul de acte transpuse anual
5.1.3 Elaborarea ghidului de bună practică clinică, a broșurilor și a altor materiale de ghidare pentru medicii veterinari de liberă practică cu recomandări de tratare și evitare a substanțelor antimicrobiene critice pentru medicina umană	2020-2023	Nu necesită alocații	ANSA		Ghid aprobat anual Numărul de materiale de ghidare elaborate anual
Sarcina 5.2. Monitorizarea de stat a circulației pe piață a antimicrobienele destinate consumului în domeniul veterinar și agricol					

5.2.1 Crearea programelor informaționale pentru monitorizarea antimicrobienilor plasate pe piață, destinate sectorului veterinar și agricultură, inclusiv pentru import/fabricarea autohtonă	2023	900	MADRM ANSA		Numărul de platforme informaționale lansate
Sarcina 5.3. Monitorizarea microorganismelor rezistente circulante la animale vii, în produsele alimentare de origine animală și furaje, în special celor comune omului					
5.3.1 Identificarea posibilităților și implementarea testărilor rapide/expres a sensibilității microorganismelor la antimicrobiene	2020-2023 (anual)	3 580,2	ANSA		Numărul de teste rapide/expres implementate anual Numărul de instruiți efectuate anual privind implementarea noilor metodologii Numărul de persoane instruite anual
Sarcina 5.4. Adaptarea continuă a Programului de monitorizare a rezidurilor antimicrobienelor în animale vii și produse alimentare					
5.4.1 Asigurarea funcționalității laboratorului național de referință privind rezistența antimicrobiană în domeniul veterinar	2020-2023 (anual)	Nu necesită alocații	ANSA		Numărul de testări privind rezistența antimicrobiană efectuate/an
5.4.2 Instruirea privind rezistența antimicrobiană a personalului din laboratorului național de referință privind rezistența antimicrobiană în domeniul veterinar	2020-2023 (anual)	68	ANSA		Numărul de instruiți efectuate anual Numărul de persoane instruite anual
5.4.3 Acreditarea metodelor de control la ISO 17025	2020-2023 (anual)	106,4	ANSA		Numărul de metode acreditate anual
5.4.4 Includerea în programul național de supraveghere și	2020-2023 (anual)	350	ANSA		Numărul de teste efectuate anual la

monitorizare a rezidurilor din animale vii și produse alimentare de origine animală a preparatelor antimicrobiene care sunt prezente pe piață și utilizate pentru tratamentul animalelor de interes economic					preparate antimicrobiene
Sarcina 5.5. Interzicerea utilizării antimicrobienilor în calitate de promotor de creștere la animale					
5.5.1 Dezvoltarea și implementarea metodologiei privind testarea apei destinată adăpării, precum și a hranei pentru animale la unitățile de creștere, în scopul identificării eventualelor administrări ilegale de antimicrobieni în scop de promotor de creștere sau profilaxie	2023	Nu necesită alocații	ANSA		Metodă adoptată Numărul de testări efectuate per an
5.5.2 Completarea Codului Contravențional al Republicii Moldova cu sancțiuni pentru nerespectarea prevederilor normative în domeniul consumului de antimicrobiene, utilizarea în alte scopuri decât cele de tratament	2021	Nu necesită alocații	MADRM ANSA		Lege adoptată
5.5.3 Reglementarea mecanismelor și fluxului de distribuire a antimicrobienelor de uz veterinar doar către unități autorizate în acest sens	2023	Nu necesită alocații	ANSA		Grup de lucru instituit Mecanism elaborat
Sarcina 5.6. Implementarea mecanismelor de eliberare a antimicrobienelor pentru uz veterinar doar în bază de rețetă veterinară					
5.6.1 Perfecționarea procedurii de	2020-2023	Nu necesită alocații	ANSA		Proceduri implementate

prescriere și eliberare a antimicrobienilor în baza prescripțiilor medicale veterinare	(anual)				anual
Sarcina 5.7. Consolidarea complexului de măsuri de prevenire și control al infecțiilor la animale					
5.7.1 Elaborarea și implementarea sistemelor de biosecuritate în exploatațile de creștere a animalelor	2020-2022 (anual)	16	ANSA		Numărul de unități de creștere care au un program aplicat/an
Obiectiv specific 6. Creșterea gradului de conștientizare privind rezistența antimicrobiană prin informare, educare și formare profesională cu sporirea ponderii populației generale informate, până la 30%, către anul 2023					
Sarcina 6.1. Dezvoltarea programelor informativ-explicative, orientate către populația generală și populația țintă pe domenii, inclusiv prin desfășurarea campaniilor de informare					
6.1.1 Elaborarea programelor informativ-explicative, a materialelor de ghidare pentru diferite grupuri de populație, banere, video, fișe informative, etc	2019-2023 (anual)	930	MSMPS ANSP ANSA		Numărul programelor/materialelor informative elaborate anual
6.1.2 Difuzarea informațiilor standardizate și actualizate privind rezistența antimicrobiană în mass-media, situri specializate, rețelele de socializare, etc	2019-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS ANSP ANSA		Numărul de informații difuzate anual
6.1.3 Organizarea activităților de conștientizare și informare	2019-2023 (anual)	100	MSMPS ANSP ANSA		Numărul de companii/mese rotunde, flash-moburi, emisiuni organizate anual
Sarcina 6.2. Integrarea domeniului rezistenței antimicrobiene în programele de formare profesională, educație, certificare, perfecționare în sectorul sănătății umane și animale, agricol și mediu					

6.2.1 Reevaluarea curriculumelor de instruire existente (instituțiile de învățământ secundar, profesional tehnic postsecundar, postsecundar nonterțiar și cu programe combinate și superior) cu integrarea domeniului rezistenței antimicrobiene	2019-2023 (anual)	Nu necesită alocații	MSMPS MECC MADRM ANSA		Numărul de curriculume ajustate anual
6.2.2. Instruirea la toate etapele de formare profesională.	2019-2023	Nu necesită alocații	MSMPS MECC MADRM ANSA		Numărul de activități organizate anual Numărul de persoane instruite anual
Sarcina 6.3. Realizarea studiilor, sondajelor privind necesitățile de instruire și eficiența activităților realizate					
6.3.1 Evaluarea nivelului de conștientizare și de cunoștințe prin diverse studii	2020-2023	408	MSMPS MADRM ANSP ANSA CNAM		Numărul de studii/anchete efectuate anual Numărul de rapoarte publicate anual
6.3.2 Evaluarea surselor de informare	2020-2023	170	MSMPS MADRM ANSP ANSA CNAM		Numărul de rapoarte publicate anual
Obiectiv specific 7. Consolidarea cercetărilor în scopul diminuării rezistenței antimicrobiene prin lansarea unei inițiative de programe comune atât în domeniul uman, veterinar și de mediu până în anul 2028.					
Sarcina 7.1. Elaborarea și promovarea programelor coordonate de cercetare care să argumenteze procesul de luare a deciziilor					
7.1.1 Evaluarea și analiza studiilor realizate privind rezistența antimicrobiană cu identificarea provocărilor prioritare naționale pentru cercetarea în domeniul menționat	2020-2023	8 000	MSMPS MADRM MECC ANSP		Raport de evaluare elaborat/anual

7.1.2 Elaborarea și promovarea programelor coordonate de cercetare care să argumenteze procesele de luare a deciziilor privind supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene	2019-2023	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM MECC ANSP ANACEC	UASM	Program cercetare elaborat și finanțat/anual
Sarcina 7.2. Prioritizarea cercetărilor, inclusiv a celor aplicative, pentru dezvoltarea și evaluarea intervențiilor care vor reține dezvoltarea și răspândirea rezistenței antimicrobiene în diferite sectoare					
7.2.1 Elaborarea proiectelor de cercetare aplicativă intersectoriale/interdepartamentale pentru abordarea aspectelor comune între diferite domenii privind problema rezistenței antimicrobiene	2019-2023	Nu necesită alocații	MSMPS MADRM MECC ANSP	USMF „Nicolae Testemițanu” UASM	Numărul de proiecte elaborate și înaintate anual
Sarcina 7.3. Susținerea inițiativelor globale de identificare a unor terapii antimicrobiene noi și alternative					
7.3.1 Sprijinirea lansării unei inițiative de programe comune menite să coordoneze activitățile de cercetare la nivel național asociate rezistenței antimicrobiene, atât în domeniul uman, cât și veterinar	2019-2023	340	MSMPS MECC MADRM ANSP	USMF „Nicolae Testemițanu” UASM	Numărul de programe elaborate și lansate anual
Sarcina 7.4. Explorarea și identificarea oportunităților de colaborare internațională pentru a contribui la activitatea de cercetare și dezvoltare					
7.4.1 Identificarea programelor internaționale de cercetare, aplicarea/participarea cu proiecte de cercetare ce abordează problema rezistenței antimicrobiene	2019-2023	Nu necesită alocații	MSMPS MECC MADRM ANACEC ANSP	USMF „Nicolae Testemițanu” UASM	Numărul de proiecte elaborate și aplicate anual pentru finanțare

Anexa nr.1
la Planul de acțiuni pentru implementarea
Programului național de supraveghere și combatere a
rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2023,
aprobată prin HG nr.____din _____2018

BUGETUL
Planului de acțiuni pentru implementarea Programului național de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene
pentru anii 2019-2023 (mii lei)

Obiective specifice	a.2019					a.2020					a.2021				
	Total	inclusiv				Total	inclusiv				Total	inclusiv			
		Bugetul de stat	Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	Finanțare din proiecte și granturi aprobate spre finanțare	Suma neacoperită		Bugetul de stat	Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	Finanțare din proiecte și granturi aprobate spre finanțare	Suma neacoperită		Bugetul de stat	Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	Finanțare din proiecte și granturi aprobate spre finanțare	Suma neacoperită
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Consolidarea, până în anul 2020, a coordonării la nivel național prin instituirea și/sau operaționalizarea activității structurilor responsabile la toate nivelele	20 5,7	44,2			161,5	146, 2	52,7			93,5	256, 7	44,2			212,2
Consolidarea sistemului național de supraveghere a rezistenței antimicrobiene prin integrarea în rețeaua internațională în domeniul sănătății umane CAESAR până în anul 2024, crearea și	34 6,6 5	148, 05	198,6			893, 35	345.7 5	377,6		170	151 3,65	113 6.05	377,6		

operaționalizarea sistemului în domeniul sănătății animale și siguranței alimentelor, până în 2025, monitorizarea tulpinelor rezistente în mediu și crearea unei platforme operaționale pentru colectarea standardizată și schimbul operativ de date între instituțiile din domeniul sănătății umane, animale, siguranței alimentelor și mediului până în anul 2028															
Alinierea, până în anul 2028, a legislației naționale în domeniul consumului antimicrobiene, în conformitate cu acquis-ul comunitar.						76,5	76,5				51	51			
Reducerea incidenței bolilor transmisibile prin asigurarea măsurilor de igienă, sanitație și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale bazate pe dovezi colectate prin implementarea studiului de supraveghere de moment la nivel în 100% din spitale către anul 2022	71 5	7			708	326 4		40		3224	139 81,2	5000	34		8947,2
Combaterea rezistenței antimicrobiene în domeniul veterinar și agricol prin armonizarea cadrului normativ în domeniul circulației medicamentelor de uz veterinar la rigorile UE cu includerea obligatorie a precauțiilor și atenționărilor privind rezistența antimicrobiană către anul 2028.	35 0	350				68				68	680, 2	102			578,2
Creșterea gradului de conștientizare privind rezistența antimicrobiană prin informare, educare și formare profesională cu sporirea ponderii populației generale informate, până la 30%, către anul 2023	11 4	30,6	6,6		76,8	358	35,6	6,6		315,8	364	40,6	6,6		316,8
Consolidarea cercetărilor în scopul diminuării						2 000				2 000	2 000				2 000

rezistenței antimicrobiene prin lansarea unei inițiative de programe comune atât în domeniul uman, veterinar și de mediu până în anul 2028															
Total	17 31, 35	579, 85	205,2		946, 3	680 6,05	510, 55	424,2		5871, 3	188 46,7 5	637 3,85	418,2		12054,4

Obiective specifice	2022					2023					Total per obiectiv 2019-2023
	Total	inclusiv				Total	inclusiv				
		Bugetul de stat	Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	Finanțare din proiecte și granturi aprobate spre finanțare	Suma neacoperită		Bugetul de stat	Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	Finanțare din proiecte și granturi aprobate spre finanțare	Suma neacoperită	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Consolidarea, până în anul 2020, a coordonării la nivel național prin instituirea și/sau operaționalizarea activității structurilor responsabile la toate nivelele	78,2	51			27,2	52,7	25			27,7	739,5
Consolidarea sistemului național de supraveghere a rezistenței antimicrobiene prin integrarea în rețeaua internațională în domeniul sănătății umane CAESAR până în anul 2024, crearea și operaționalizarea sistemului în domeniul sănătății animale și siguranței alimentelor, până în 2025, monitorizarea tulpinelor rezistente în mediu și crearea unei platforme operaționale pentru	961,6 5	577 .05	384.6			960,6 5	576.05	384,6			4675.95

colectarea standardizată și schimbul operativ de date între instituțiile din domeniul sănătății umane, animale, siguranței alimentelor și mediului până în anul 2028											
Alinierea, până în anul 2028, a legislației naționale în domeniul consumului antimicrobiene, în conformitate cu acquis-ul comunitar.	127,5	127,5				1102	102			1000	1357
Reducerea incidenței bolilor transmisibile prin asigurarea măsurilor de igienă, sanitație și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale bazate pe dovezi colectate prin implementarea studiului de supraveghere de moment la nivel în 100% din spitale către anul 2022	725				725	725				725	19410,2
Combaterea rezistenței antimicrobiene în domeniul veterinar și agricol prin armonizarea cadrului normativ în domeniul circulației medicamentelor de uz veterinar la rigorile UE cu includerea obligatorie a precauțiunilor și atenționărilor privind rezistența antimicrobiană către anul 2028	2006,4	200			1806,4	1916	16			1900	5020,6
Creșterea gradului de conștientizare privind rezistența antimicrobiană prin informare, educare și formare profesională cu sporirea ponderii populației generale informate, până la 30%, către anul 2023	234	117	117			538	167	167		204	1608
Consolidarea cercetărilor în scopul diminuării rezistenței antimicrobiene prin lansarea unei inițiative de programe comune atât în domeniul uman, veterinar și de mediu până în anul 2028	2340	85			2255	2000				2000	8340
Total	6472,75	1157,55	501,6		4813,6	7294,35	886,05	551,6		5856,7	41151,25

Notă informativă
la proiectul hotărârii Guvernului
cu privire la aprobarea Programului național pentru supravegherea și
combaterea rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2028

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților
la elaborarea proiectului

Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2028 (în continuare –Program) este elaborat de către un grup de lucru intersectorial, coordonat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Rezistența antimicrobiană (în continuare – RAM) reprezintă o problemă prioritară la nivel global. Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), RAM a atins cote alarmante în multe regiuni ale lumii. Au fost observate niveluri crescute ale RAM la bacteriile asociate cu numeroase infecții comune (de exemplu, infecții ale tractului urinar, pneumonie, tuberculoză și gonoree) în toate regiunile OMS. De asemenea, crește și rezistența la medicamentele antivirale, precum și la cele utilizate pentru tratarea HIV, antimalarice, antifungice și altele. Amenințarea pentru sănătatea populației în ceea ce privește rezistența antimicrobiană este determinată de prescrierea irațională a antimicrobienei de către furnizorii de asistență medicală umană și animală, precum și consumul, administrarea și disponibilitatea antimicrobienei fără prescripție medicală.

RAM este o povară socială și economică gravă cauzând anual 25 mii de decese în Uniunea Europeană (UE) și 700 mii de decese la nivel mondial, iar lipsa acțiunilor ar putea cauza milioane de decese la nivel mondial. Potrivit estimărilor, RAM vor cauza mai multe decese decât cancerul, până în 2050.

În sistemul de sănătate umană, RAM determină creșterea perioadei, complexității și respectiv, a costurilor tratamentelor, iar în aspect economic - reducerea productivității muncii. Numai la nivelul UE se estimează că RAM implică 1,5 miliarde EUR anual sub formă de costuri medicale și pierderi de productivitate. Banca Mondială a avertizat că, până în 2050, infecțiile rezistente la antimicrobiene ar putea cauza daune economice globale echivalente cu cele produse de criza financiară din 2008.

RAM amenință, de asemenea, realizarea unora dintre obiectivele de dezvoltare durabilă ale Națiunilor Unite, în special țintele privind o stare bună de sănătate și bunăstare (obiectivul 3).

Dezvoltarea și răspândirea RAM în mediu ambiant reprezintă, de asemenea, o preocupare din ce în ce mai mare, care necesită cercetare suplimentară.

Măsurile adoptate la nivel global includ Declarația Politică a Organizației Națiunilor Unite din 2016 privind RAM și Planul de acțiune globală al OMS din 2015 privind RAM, care a fost adoptat ulterior de Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor (OIE) și de Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO). Problema RAM a fost, de asemenea, abordată în cadrul forumurilor G7 și G20, iar combaterea RAM necesită o abordare unică

consolidată în baza principiul acceptat la nivel global „O singură sănătate” (One Health).

În contextul reținerii fenomenului de RAM în Republica Moldova există un angajament politic și inițiative fundamentate în Legea nr.10 din 3 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice, Strategia națională de sănătate publică pentru anii 2014-2020 (Hotărârea Guvernului nr. 1032 din 20 decembrie 2013).

În Republica Moldova, RAM este definită ca problemă specială de sănătate publică, determinată de creșterea continuă a rezistenței agenților cauzali la antimicrobiene, fiind parte componentă a sistemului național de supraveghere epidemiologică a bolilor transmisibile și evenimentelor de sănătate publică și necesită abordare comprehensivă și intersectorială.

Republica Moldova este parte a rețelelor globale în domeniul RAM și, începând cu anul 2011, participă în supravegherea consumului de antibiotice în medicina umană în țările sud-est europene și din 2015 supravegherea rezistenței antimicrobiene în regiunea Europei de Est și Asiei Centrale (engl. CAESAR). Fortificarea rețelelor naționale în domeniul RAM și extinderea participării ulterioare în rețele globale și regionale va permite ajustarea standardelor de calitate și procedurilor operaționale la rigorile internaționale și obținerea datelor comparabile, standardizate și veridice pentru luarea deciziilor bazate pe dovezi.

Măsurile eficiente împotriva creșterii RAM vor reduce impactul negativ al acesteia asupra economiei și, prin urmare, pot fi considerate o contribuție la creșterea economică, la bugetele de asistență medicală durabilă, prin reducerea costurilor de asistență medicală și la o populație productivă și sănătoasă.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Prezentul proiect de hotărâre nu contravine legislației UE.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Viziune: Sănătate și bunăstare durabilă a populației umane și animale prin managementul eficient al rezistenței antimicrobiene.

Scopul: Realizarea acțiunilor comprehensive de control și reținere a dezvoltării și răspândirii rezistenței antimicrobiene pentru asigurarea în scopul asigurării unui nivel înalt de protecție a sănătății populației și prevenirii bolilor la oameni și animale.

Obiectiv general: Reducerea numărului bolilor transmisibile, consumului irațional de antimicrobiene și menținerea eficacității tratamentului prin fortificarea capacităților și serviciilor în domeniile uman, veterinar și agricol

Obiective specifice:

1. Consolidarea, până în anul 2020, a coordonării la nivel național prin instituirea și/sau operaționalizarea activității structurilor responsabile la toate nivelele.

2. Consolidarea sistemului național de supraveghere a rezistenței antimicrobiene prin integrarea în rețeaua internațională în domeniul sănătății umane CAESAR până în anul 2024, crearea și operaționalizarea

sistemului în domeniul sănătății animale și siguranței alimentelor, până în 2025, monitorizarea tulpinelor rezistente în mediu și crearea unei platforme operaționale pentru colectarea standardizată și schimbul operativ de date între instituțiile din domeniul sănătății umane, animale, siguranței alimentelor și mediului până în anul 2028.

3. Alinierea, până în anul 2028, a legislației naționale în domeniul consumului antimicrobiene, în conformitate cu acquis-ul comunitar.

4. Reducerea incidenței bolilor transmisibile prin asigurarea măsurilor de igienă, sanitație și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale bazate pe dovezi colectate prin implementarea studiului de supraveghere de moment la nivel în 100% din spitale către anul 2022.

5. Combaterea rezistenței antimicrobiene în domeniul veterinar și agricol prin armonizarea cadrului normativ în domeniul circulației medicamentelor de uz veterinar la rigorile UE cu includerea obligatorie a precauțiilor și atenționărilor privind rezistența antimicrobiană către anul 2028.

6. Creșterea gradului de conștientizare privind rezistența antimicrobiană prin informare, educare și formare profesională cu sporirea ponderii populației generale informate, până la 30%, către anul 2023.

7. Consolidarea cercetărilor în scopul diminuării rezistenței antimicrobiene prin lansarea unei inițiative de programe comune în domeniul uman, veterinar și de mediu până în anul 2028.

Prezentul Program prevede o abordare complexă a măsurilor, care au ca scop susținerea interacțiunilor Guvernului și societății, în vederea îmbunătățirii semnificative a sănătății și bunăstării populației, reducerii inechităților în domeniul sănătății, consolidării sănătății publice. Aceste măsuri urmează să fie efectuate în două etape:

1) etapa I – anii 2019-2023 – va fi axată preponderent pe perfecționarea și armonizarea cadrului normativ existent, elaborarea de noi acte în domeniul RAM în conformitate cu cerințele UE și OMS, precum și pe dezvoltarea capacităților tuturor partenerilor cu atribuții și responsabilități ce țin de realizarea operațiunilor, serviciilor și activităților din domeniul RAM;

2) etapa II – anii 2023-2028– se preconizează implementarea prevederilor actelor normative, realizarea acțiunilor în scopul îmbunătățirii sănătății populației, ceea ce va contribui și la combaterea RAM.

Termenele de realizare a măsurilor privind dezvoltarea, implementarea și evaluarea acțiunilor de supraveghere și combatere a RAM sunt stipulate în Planul de acțiuni pentru implementarea Programului.

5. Fundamentarea economico-financiară

Banca Mondială a avertizat că, până în 2050, infecțiile provocate de microorganisme rezistente la antimicrobiene ar putea cauza daune economice globale echivalente cu cele produse de criza financiară din 2008-2009. Produsul intern brut (PIB) la nivel global ar putea scădea anual, până în anul 2050, cu 1,1%-3,8% , iar după 2030 deficitul lui va depăși 1 trilion de dolari anual.

Țările cu venituri mici ar înregistra scăderi mai mari ale creșterii

economice. Răspândirea necontrată a rezistenței antimicrobiene poate afecta puternic comerțul internațional. De exemplu, în Norvegia în anul 2015 vânzările de pui au scăzut cu 20% (pentru unii distribuitori), ca rezultat al știrilor despre tulpină rezistentă de *Escherichia coli* (*E. coli*) izolată în carne de pui. Creșterea producției de animale în țările cu venituri mici ar scădea cel mai mult, cu o posibilă pierdere de 11% până în 2050.

Costurile pentru sănătate, atât în sectorul public, cât și privat, vor crește odată cu creșterea bolilor; până în 2050, costurile anuale pot depăși nivelul de bază cu aproximativ 25% în țările cu venituri mici, 15% în țările cu venituri medii și 6% în țările cu venituri mari.

Măsurile eficiente împotriva creșterii rezistenței antimicrobiene vor reduce impactul negativ al acestuia asupra economiei și, prin urmare, pot fi considerate o contribuție la creșterea economică, la bugetele de asistență medicală durabilă. Analiza Băncii Mondiale arată că investițiile în combaterea rezistenței antimicrobiene constituie una dintre cele mai mari investiții de dezvoltare disponibile azi pentru țări.

Pentru realizarea Programului, fiecare autoritate responsabilă va prevedea resurse financiare în limitele alocațiilor aprobate anual pentru bugetele lor. Totodată, MSMPS va participa la realizarea Programului ca organ coordonator, executiv și consultativ.

Resursele tehnice și umane necesare implementării Programului sunt estimate și detaliate pentru fiecare etapă a procesului de executare în Planul de acțiuni privind implementarea acestuia. Planul de acțiuni va servi, de asemenea, drept mecanism de bază pentru punerea în practică a Programului, care stabilește obiectivele specifice în domeniile identificate și acțiunile pentru atingerea lor, rezultatele/beneficiile scontate, termenele-limită, instituțiile responsabile și indicatorii de evaluare a rezultatelor obținute.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Aprobarea proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2028 nu va genera modificări în textul altor acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul a fost avizat și consultat, conform procedurii stabilite de legislația în vigoare. Proiectul a fost publicat pe pagina web a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, la rubrica transparența în procesul decizional, precum și a fost transmis spre consultare autorităților publice responsabile. Proiectul a fost avizat de următoarele autorități: Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova.

8. Constatările expertizei anticorupție

În conformitate cu art. 28 alin. (2) lit. a) din Legea integrității nr. 82/2017 proiectul nu se supune expertizei anticorupție.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

10. Constatările expertizei juridice
Proiectul a fost supus expertizei juridice (avizul Ministerului Justiției nr. 04/10293 din 08.09.2018). Propunerile și obiecțiile formulate în aviz, inclusiv sub aspectul regulilor de tehnică legislativă, au fost incluse în proiectul definitivat.
11. Constatările altor expertize

SECRETAR DE STAT

Alexandru VOLOC

**MINISTERUL
SĂNĂTĂȚII, MUNCII ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**MINISTRY
OF HEALTH, LABOUR AND
SOCIAL PROTECTION OF THE
REPUBLIC OF MOLDOVA**

MD-2009, Chișinău, str. Vasile Alecsandri, 2
Tel. + 373 22268818; Fax. + 373 22738781
e-mail: secretariat@msmps.gov.md
www.msmps.gov.md

2, Vasile Alecsandri street, Chisinau, MD-2009
Tel. + 373 22268818; Fax. + 373 22738781
e-mail: secretariat@msmps.gov.md
www.msmps.gov.md

09.09.2019 nr. 04/5086

La nr. _____ din _____

Cancelaria de Stat

CERERE

**privind înregistrarea de către Cancelaria de Stat a proiectelor de acte
care urmează a fi anunțate în cadrul ședinței secretarilor generali de stat**

Nr. crt.	Criterii de înregistrare	Nota autorului
1.	Tipul și denumirea proiectului	Proiectul Hotărîrii Guvernului privind aprobarea Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene pentru anii 2019-2028
2.	Autoritatea care a elaborat proiectul	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
3.	Justificarea depunerii cererii (indicația corespunzătoare sau remarca precum că proiectul este elaborat din inițiativa autorului)	Proiectul este elaborat din inițiativa autorului.
4.	Lista autorităților și instituțiilor a căror avizare este necesară	- Ministerul Educației, Culturii și Cercetării,- Ministerul Economiei și Infrastructurii,- Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului,- Ministerului Afacerilor Interne,- Ministerul Finanțelor,- Ministerul Justiției,- Compania Națională de Asigurări în Medicină- Centrul Național Anticorupție,

		- Confederația Națională a Sindicatelor din Republica Moldova,
5.	Termenul-limită pentru depunerea avizelor/expertizelor	în termenul prevăzut de legislație.
6.	Numele, prenumele, funcția și datele de contact ale persoanei responsabile de promovarea proiectului.	Daniela Demişcan, șef Direcția politici în domeniul sănătății publice, tel.: 022 268 866, e-mail: daniela.demiscan@msmps.gov.md
7.	<i>Anexe (proiectul actului care se solicită a fi înregistrat, nota informativă cu documentele de însoțire)</i>	- Proiectul hotărârii Guvernului, - Nota informativă la proiectul hotărârii
8.	Data și ora depunerii cererii	
9.	<i>Semnătura</i> Secretar de stat Alexandru VOLOC	